

JUTUT II

**YK3, YP24,
YM**

1939-44

S i s ä l t ö

Alkusanat Jutut II:een

Erkki Puolakan tervehdys

Jaakko Saarnijoki:

Siviilitehtävistä sotatoimiin - sotaretken urheilua

Orvo Lehmus:

Punaisessa mökissä

Ragnar Sjöholm

Hajanaisia muistelmia "Hölmöm-tölmäyksestä" ym.

Reino Silius:

"Rämekorpi"

Ossian Kinoskari:

Korpr. Havimäen mulliloma ym. juttuja

Juho Heino:

Tapahtui Tyrisevällä

Ensio Sallinen:

Tykkimiehestä viestimieheksi ym.

Olavi Saarnijoki:

Pikkujuttuja

Tampere 10

Tampere 50

Tampere 54

Alkusanat

VK 3:en, VP 24:än ynnä muihinkin yksiköihin kuuluneiden viestimiesten "Jutut II" on nyt saatettu luettavaksi samankokoisena monisteena kuin ykkösosakin vuosi sitten. Valitettavasti teknisistä syistä johtuen ei sivumäärää ole voitu lisätä, vaikka muisteluksia olisi ollut käytettävissä huomattavasti suurempaa sivumäärää varten. Nyt ylijääneet muistelukset muodostavat vahvan pohjan "Juttujen" kolmannen osan julkaisemista varten ja myös varmistavat sen, että kolmas osa aikanaan ilmestyy.

"Jutut I:stä" tuttuja kirjoittajanimiä kaippaa tästä kokoelmasta. Toisaalta ilahduttaa, että uusia muistelijointa on tullut tilalle. Juttukokoelman toimituskunta lausuu kauttani parhaat kiitokset entisille, uusille ja tuleville kirjoittajille ja pyytää kaikkia viestiveljiä jatkamaan muistojen taltioimista ja siten varmistamaan, että aina kokoontuessamme on uusi annos muisteluksia pelastettu unhoon joutumasta.

Veikka Suvanto

Kirjeet osoitteella:

Ragnar Sjöholm, Koskikatu 7 A, 33100 Tampere 10

Veikka Suvanto, Iusankatu 9, 33500 Tampere 50

Uuno Tiirinen, Lemminkäisenkatu 10 B, 33540 Tampere 54

Aseveljilleni viestimiehille!

Suurena yllätyksenä minulle, kuten melkoisen varmasti Teille kullekin, kertaaheitolla esittämäni ja vähän rohkeahkoksi katsottava ajatus muistelmien keräämiseksi VP24:n sotatien varrelta sellaisina kuin pataljoonan riveissä taistelleet vielä niitä ehkä muistaisivat, on kantanut ilahduttavan runsasta satoa. Käsittäähän muistitiedon Jutut I jo 40 sivua juttuja ja palasia yhteisistä kokemuksista.

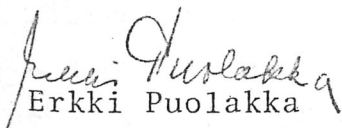
Lukiessa näitä tarinoita voi järkkynä vain todeta, että menossahan on historian kirjoittaminen. Nousee esiin miesten ja naisten nimiä, paikkakuntia sekä tapahtumia, jotka ovat pian unohduksiin häipymässä, mutta hyvän kerronnan ansiosta nyt palautteena riemastuttavat ja satuttavat ihmeellisesti herkistyvää mieltä.

Minun on tunnustettava, että aiheen mainittuun virikkeeseen antoi tuolloin äkillinen muistikuvani parista komentajaa häkellyttäneestä tapauksesta aivan sotaretkemme alussa kokoontumispaikassa Ammattikoululla kesäkuussa 1941. Saapui nimittäin eteeni ilmoittautumaan muiden joukossa pari solakkaa kaveria mukanaan sellainen keltainen, you see, ilmeisesti justikään seinästä temmattu postilaatikko heidän kertomansa mukaan kenttäpostia varten sekä hetken päästä toinen pari salskeita veikkoja kainalossaan kummallakin nippu yhtä tuoreita vesirännejä telttakaminan torviksi, kuten selitettiin. Olihan siinä kysymysmerkkiä kerrakseen; tosi torvia kaikki! Edellisen parin ryhmänjohtajaksi osoittautui res. vääpeli Rankku Sjöholm ja toisen parin joukkueenjohtajaksi res. luutnantti Olle Ekberg. Talvisodan ankeat kokemukset lienevät johdatelleet miekkoset näin oivallisiin ajatuksiin.

Nämät kuin ilmasta palautuneet aatokset ja muistikuvat olkoot johdantona nyt julkaistavien juttujen toiseen osaan, jonka sisältämää viestiä 40 vuoden takaa odotamme kaikki mielenkiinnolla ja innolla toivoen sarjan edelleen jatkuvan. Samalla saan kiittää ja onnitella arvoisia kertojia.

Helsingissä, marraskuun 8 pnä 1978.

Kunnioittaen

Erkki Puolakka

Jaakko Saarnijoki

Siviilitehtävistä sotatoimiin - sotaretken urheilua.

Kertomus VP 24:n urheilutoiminnasta oman päiväkirjani pohjalta 1941 - 1944 kerraten aseveljien ja omia muistoja.

Kauniina alkukesänä, tuomien kukkiessa, huomattava osa VP 24:een myöhemmin sijoitettuja miehiä oli viestin kertausharjoituksissa Lielahdessa. Siellä harjoiteltiin mm. kevyt-kiinteäyhteyden rakentamista kasvaviin puihin. Metsää säästettiin siten, että latvoja ei katkaistu ja puiden runkoihin oli sidottu halko sille kohdalle, johon sitten rakennettaessa eristimet tulivat kierrettäviksi.

Liikekannallepanon tapahduttua pataljoona muodostettiin Tampereen Ammattikoulussa pilvisenä ja sateisena kesäkuun 18. päivänä 1941. Pataljoonan komentaja oli ratsumestari Erkki Puolakka. Tulimme koolumaan eversti Aaro Olavi Pajarin komentamaan 18. divisioonaan. Pajari tunnettiin Tampereella ja Pohjois-Hämeessä hyvin suojeluskuntapiirin taitavana komentajana ja hyvänä, aloiterikkaana kouluttajana, isänmaallisen aatteen miehenä, jyrkkänä luonteeltaan ja suunnistajana, hiihtäjänä, ampujana ja maineikkaana talvisodan JR 16:n komentajana Tolvajärvi-Ägläjärvi-Aittojoen voittoisissa taisteluissa. Pataljoonamme oli sodassa lähellä Pajaria, majalimmekin lähellä, näimme hänet usein ja myös urheilutoiminnassa saimme tuntea hänen voimakkaan vaikutuksensa.

Ensimmäisiä tehtäviäni Ammattikoululla oli lähteä polkupyörällä hakemaan Lentokone-tehtaalta sotilaspiirin varastolta muutamia satoja tuntolevyjen nauhoja.

Sen jälkeen sain pataljoonan komentajalta joukkueeni I/1. (VP 24) miehistöluettelon, 18. DE:n puhelinkeskuksen perustamiseen tarvittavan kaluston luettelon, kartan, kaksi kuorma-autoa ja käskyn lähteä samana iltana. Ajoimme PMK:n pistoradan kuormaussillalle. Ajoimme autot ja kaluston vaunuun ja katsoimme kelloa. Matkaan lähdimme sitten ajallaan Ilmari Haralan soittaessa hanurillaan haikeita säveliä. Mukana olevista muistan Toivo Pulkkilan, Eero

Santalán, Paavo Haikan, Kosti Kankaan, Yrjö Laitisen, Veikko Piililän, Kalevi Jutilan, Mikko Heinon, Viljo Mäkelän, Heikki Laineen, Kauko Lammin, Eino Matikan, Bruno Mäkelän, Pauli Nurmen, Heikki Sillmanin, Ilmari Tuiskun, Väinö Vallin'in, Pentti Viitalan, Erkki Villilän ja Tauno Vinnarin.

Myöhemmin tulivat pataljoonan esikunta ja komppaniat Savon halki Rautajärvelle. 18. D sijoittui siellä Suomen muiden joukkojen tavoin välirauhan rajalle puolustusryhmitykseen. Viestiyhteydet rakennettiin tilanteen mukaisiksi. Vihollinen näytti pian aikeensa pomittamalla mm. Kotkaa. Mannerheim antoi silloin käskyn ryhmittymisestä hyökkäystä varten. Yhteydet rakennettiin uudelleen tätä tehtävää varten. Syreenien kukkiessa Pajari antoi ampua edessä olevalle alueelle divisioonan koko tykistön keskityksen. Vihollisen tarkoin tiedustellut tukikohdat, tykistöasemat, komentopaikat ja huoltokeskukset olivat yhtenä roiskeena ja rytinänä. Keskitys päättyi 20 min. kuluttua samalla hetkellä. Puoleltapäiväin klo 19.40 mennessä sisäänmurto painopisteen suunnassa oli tosiasia. Pian saavutetun läpimurron jälkeen VP 24 alkoi noin 2 kuukautta kestäneen viestimiestyön Rautajärvellä halki Kannaksen Kivennavalle.

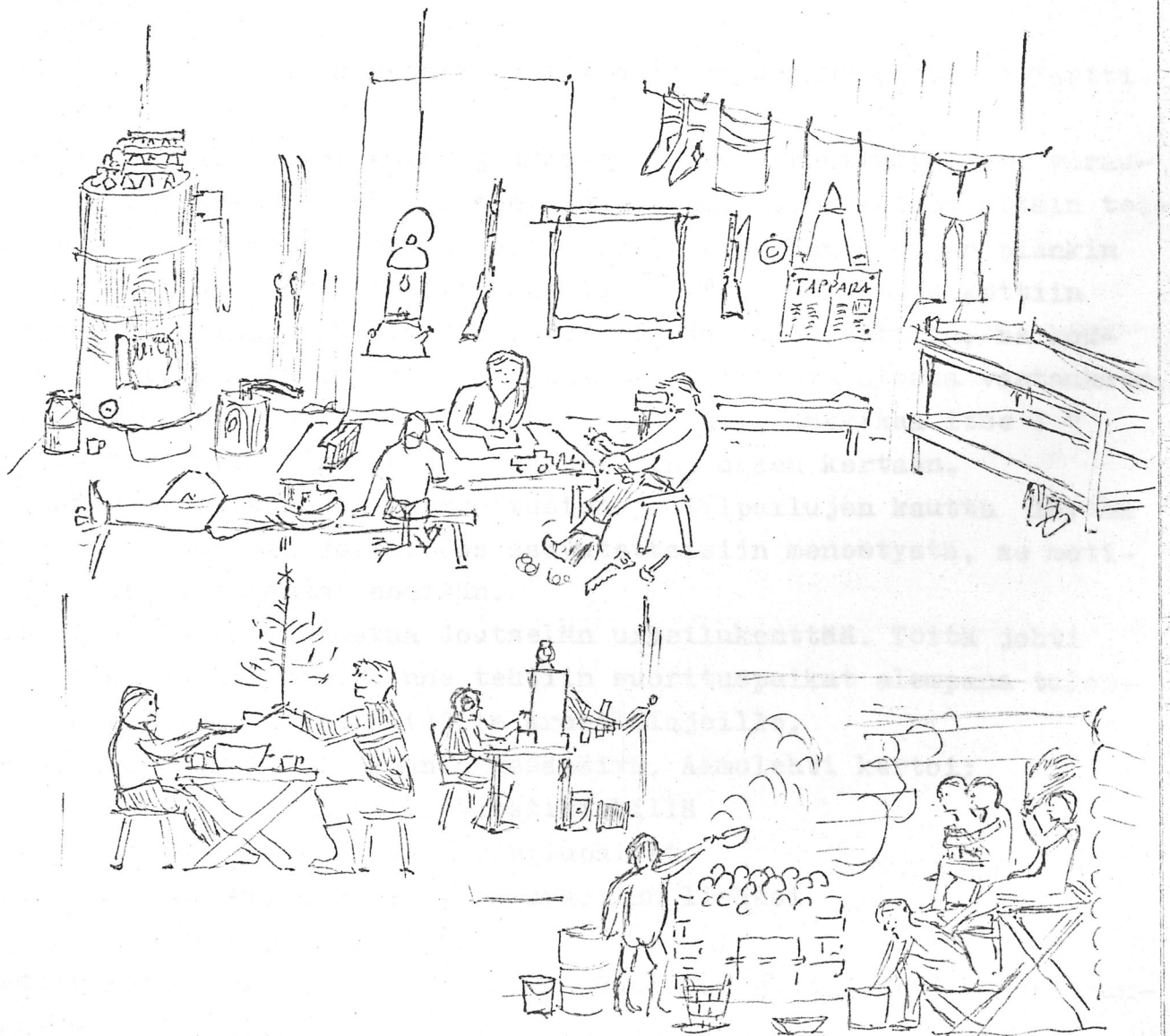
Tämä oli urheilullinenkin voima-, nopeus- ja kestävyysuoritus. Sen tekijöinä olivat mm. tehdä työtä maastossa, helteellä ja sateessa, pölyävien ja kuraisten teiden suunnissa, metsäpalojen savussa, majoittuen teltoissa ja kestäen nälkää ja janoa. Viestimiehen, kuten kaikkien hyökkäysjoukkojen, rasituksena oli aika, saada nopeasti ja varmasti yhteys kuntoon. Toinen oli unen lyhyys, levon niukkuus, mennä pitkäkseen klo 1 ja lähteä työhön klo 4. Kolea, sumuinen aamu, vadelmanlehtiteetä, leipää ja matkaan.

Olin komennettuna Aron komppaniaan. Oma joukkueeni kulki keskustehävissä. Vastuuntuntoiset ryhmäni olivat viikkokausia 1. K.n päällikön johdossa ja oman tarmonsä varassa. Niissä tehtävissäni, joita tämä kertomus kuvailee, minulla oli edelleen suuri ilo luottaa joukkueeni miesten taitoon, täsmällisyyteen, omatoimisuuteen ja kestävyteen yksinäisillä viestipalvelupaikoillaan keskuksilla ja linjoilla. Joukkueenjohtajalle jäi mahdollisuus ensin oman komppanian piirissä, sitten laajemmin toimia urheilun parissa. Se oli puhdetyöharrastuksen, kirjeenvaihdon, lomanodotuksen, kalastuksen ja metsästyksen lisäksi sotilaalla asemasotavaiheessa aina olevan vapaaajan käyttöä.

Päiväkirjani ensimmäinen merkintä urheilusuorituksesta on, kun Ristseppälässä maastotiedutelussa ammuimme käen, kun luulimme sitä varpushaukaksi. Se tapahtui 25.8. Aron ja Suvannon kanssa. 1. K.n majoituttua Kivennavan Joutselän Jäppilään teimme suunnistusradan ja kilpailu pidettiin 19.10. Pian, jo 26.10. tuli esikunnasta käsky

järjestää suunnistuskilpailu, joka suoritettiin 2.11. Sen yhteydessä oli marssiammunta, juostiin ja ammuttiin. Otimme myös vastaan divisioonan esikunnasta tulleen käskyn alkaa puhdetyöharrastus. Alkoi kauhojen tekoaika. Taitavimpia puun käsittelijöitä oli puhelinmekaanikko Viljo Mäkelä. Hän teki kotiinsa joululahjaksi kahviserviisin, jossa omenapuisen kermakannun, sokerirasian, tarjottimen ym. lisäksi oli tärkein, nimittäin puinen kahvikannu. Sen nokka oli luontevasti muotoiltu työkappaleesta ulos työtyvästä oksasta.

1 K:n moottoripyörälähetä Toivo Virkki sai ennen joulua 1942 melko myöhään tietää, että hän saa lomaa jouluksi. Hämällä oli kotona pieni poika. Virkki nouti metsästä jäätyneen koivunrungon, halkoi ja veisti suksipuut, kuivatti yön kuumassa saunassa, jolloin jalkavuus löytyi, vuoli ja höyläsi kuivat laudat, painoi kärjet, porasi mäyksen-reiät, teki löytämästään remmistä mäykset ja auton sisäkumista päläskumit, tervasi, pani pakettiin ja lähti. Verraton nopeus ja taito.

1. K:ssa oli kirjurina Jaska Tamminen, ammatiltaan Aamulehden koneletoja, entinen urheilija, joka palvellessaan Tampereen Rykmentissä oli pelannut pesäpallossa armeijan mestaruuden. Jaska oli varma, että kun lähetän häneltä terveisiä faktori Helmiselle tämä huolehtii pataljoonan urheiluselostusten saamisen Aamulehteen. Näin tapahtui ensi kerran 9.11.41.

Majoitusalueiden metsistä, pelloilta ja vesiltä otettiin takaisinvaltaajan oikeudella väliaikaisen isännän jättämät hyödykkeet. Mm. Olavi Saarnijoki otti pystykorvansa patruunoista kiväärinluodin ja paljon ruutia pois, pani 7.65 pistoolinluodit tilalle ja ampui teeriä. Monet tekivät samoin kivääristään haulikon oravanpyyntiin.

Ainakin Akkasella oli kotoa tuotu hyvä oravakoira, Santalalla ja minulla pienoiskivääri, Lahdenrannalla oli haulikko ja Suvannolla ajokoira.

Talella oleva 9.11. kilpailun lehtileike kertoo, että reitti käsitti 4 rastia, korkeuserot ja suot vaikeuttivat kulkua, samoin puolisääreen ulottuva lumi. Komppanianväliseksi kiertopalkinnoksi oli Tampereen Säästöpankki lahjoittanut tuopin, jonka voitti 1. K. Se oli "Joutselän tuoppi". Kilpailijoita oli kaikkiaan 32, joista 3 keskeytti.

Kilpailussa oli ratsumestari Puolakka 6. ampuen 90 pist. ja Martti Tikka 8.

Tietoja oli tullut muidenkin joukko-osastojen urheilusta. Oli varauduttava haasteisiin. Pajari ajeli autollaan torvi soiden pitkin teitä, pysähteli, kyseli ja tarkasti, polttikin. Hän varmaan piankin tulisi antamaan velvoitteita urheilussa. Tätä varten jatkettiin harjoitus- ja kilpailutoimintaa. Toimitsijoita värvättiin, he kouliintuivat. Minä sain Div. esikunnan valistustoimistosta vastauksen, kun kysyin, että onko täällä kreppipaperia: "Hankkikaa itse!" Kreoit kerättiin aina pois ja käytettiin moneen kertaan.

Eräänä tavoitteena oli harjoitusten ja kilpailujen kautta löytää myös edustusurheilijoita. Jos saavutettaisiin menestystä, se motivoisi harjoittelemaan enemmän.

2.6.42 alettiin kunnostaa Joutselän urheilukenttää. Töitä johti Kauko Merimaa. Sinne tehtiin suorituspaikat alempana tuloluettelossa mainituille urheilulajeille.

24.6. juhannuksen oli kaunis kesäpäivä. Aamulehti kertoi:
 Tamperelaisilla viestimiehillä
 onnistuneet kesäurheilupäivät.
 Ohjelmassa oli yleisurheilun lisäksi
 myös jalkapalloa.

Tamperelaisen viestipataljoonan keskuudessa järjestettiin juhannuksena kesäurheilupäivät. Aikaisemmin pidettyjen lukuisten maastokil-

pailujen jälkeen järjestettiin nyt kilpailu jalkapalloilussa ja yleisurheilussa omalla kentällä. Naapuripataljoonaa (VP 22) vastaan pelattiin aamulla haasteottelu jalkapallossa, joka päättyi vieraitten voittoon 2-1. Pelissä olimukana muutamia tunnettuja pelaajia kuten kers. Hietamo, alik. Launonen ja korpr. Matikka. Korkearuohoinen kenttä ja helteinen sää vaikeutti ottelua. Iltapäivällä oli kenttälajeja, joihin osallistui 40 kilpailijaa (mm. pataljoonan komentaja).

Tulokset:

100 m (nurmikentällä): 1. stm. V. Aaltonen 13,3, 2. luutn. A. Kiviniemi 13,3, 3. stm. V. Hämäläinen 13,3.

Korkeushyppy: 1. luutn. J. Saarnijoki 164,2, stm. K. Jutila 148, 3. kers. E. Heikkilä 148

Kuulantyöntö: 1. alik. M. Sipiläinen 12,74, 2. korpr. V. Korhonen 11,90, 3. luutn. M. Lahdelma 11,76

3-ottelu: 1. stm. V. Aaltonen 208.500, 2. luutn. A. Kiviniemi 207.250, 3. kers. E. Heikkilä 206.625

Pituushyppy: 1. stm. V. Aaltonen 550, 2. stm. V. Savela 530, 3. stm. K. Jutila 510

3000 m murtomaajuoksu: 1. luutn. J. Saarnijoki 15.55, 2. ylik. O. Termala 16.08, 3. korpr. P. Laine 16.53

Perunajuoksun voitti stm. Metsälä 11.4, pussitappelumestariksi tuli stm. A. Keski-Franssi

Kilpakumppanin löysimme Haapalasta, Pion. P 23:n. Pioneerien innokas vetäjä oli luutn. Manninen, itsekin hyvä urheilija. Pidimme kilpailuja juoksussa, pesäpallossa ja hiihdossa. Majapaikkojemme välimaastossa oli Somerikonmäki. Siellä oli ruohoisa kenttätasanne ja vaikea hiihtomaasto jyrkkine mäkineen.

VP 22 majaili Terijoella. He haastoivat meidät jalkapallopeliin, johon heillä oli hyviä helsinkiläisiä pelaajia. Häviön kuittasimme pesäpallossa, yleisurheilussa ja maastajuoksussa. Heidän riveissään oli vääpeli Ilmari Salminen, maailmankuulu v. 1936 Berliinin olympiakisojen 10 000 metrin juoksun voittaja. Hän oli vielä erittäin hyvässä "jäähdyttelykunnossa" ja voitti mm. Kann. R:o 800 m mestaruuden. Tässä meidän yhteenotossamme hän juoksi retiltä eräässä kiperässä mutkassa harhaan ja joutui vasikkahakaan.

VP22:n hajoittamisen yhteydessä pataljoonamme sai sieltä hyviä urheilijoita mm. Ilmo Sippolan, Sulo Merjaman, Joutsenen, Alhon ja Ikosen. Sippola oli patl. sotilaspartiojoukkueen johtajana div. kilpailuissa.

Haaste JR 27:ltä, jossa oli paljon urheilutoimintaa, tuli Lintulan maastossa järjestettyyn suunnistuskilpailuun. Minäkin osallistuin, pidin liian kiirettä, juoksin "kartalta ulos" ja eksyin. Samassa maastossa pataljoona keräsi syksyllä sieniä avuksi sotavankien muonitukseen.

Aselajiurheilua alettiin harjoittaa, kun vt. pataljoonan komentajana toiminut Matti Aro loppukesällä 1942 käski ruveta panemaan toimeksi suunnittelut. Komppaniat kilpailisivat keskenään viestiase-lajin taidoissa. Aro sanoi: "Viestimies ei juuri joudu koetteelle taistelua käyvien joukkojen taidoissa. Viestimiehiltä vaaditaan kyllä kykyä havaita, torjua ja tuhota vietitöitä häiritsevä vihollinen. Viestimiehen päätehtävä on kyetä suunnistamaan, rakentamaan ja purkamaan yhteys, korjata ja ylläpitää se. Viestimiehen on pysyttävä käyttämään pylväskenkiä. Tietenkin hänen täytyy osata ampua. Ei vihollista sentään nenälle päästetä."

Kilpailu tapahtuisi rakennusryhmänä 1+8 ja ryhmä pysyisi melkein koko ajan koossa. Ideoita olivat antaneet myös Ekberg, Pakkala ja Pietilä.

Asiaa alettiin valmistella, komppaniat alkoivat harjoitella ja katsastaa miehiä, 8.8.1942 valmistin suunnistusradan, Joutselän ampumaradan näyttöhaudat kunnostettiin, ampumapaikka eristettiin muuhun kuin viitoitettua reittiä paikalle tulevien ryhmien suuntaan ja div. komentotoimistolle ilmoitettiin räiskeestä. Komendantti, kapt. Malmivaara sanoi: "Antaa soittaa!"

9.8. pidettiin ensin erillinen suunnistuskilpailu tai mahdollisesti se oli jo kilpailun suunnistusosa. Karsintakilpailukin se saattoi olla. Viikkoa myöhemmin 16.8. pidettiin 1. puhelinryhmien kilpailu, josta Aamulehti myöhemmin kertoo:

Puhelinryhmien kilpailu

tamperelaisessa viestipataljoonassa.

Tamperelainen viestipataljoona järjesti viime sunnuntaina "siellä jossakin" mielenkiintoisen komppanian välisen kilpailun. Päivä oli sumuinen, mutta ryhmien 1 aliupseeri ja 8 puhelinmiestä lähdettyä 5 km suunnistureitille alkoi tuulla ja aurinko paistoi. Ryhmät kulkivat kahden tarkastusaseman kautta maaliin kokonaisuina. Maalin lähellä ryhmä rakensi kenttäkaapeliyhteyden maahan. Tällöin arvosteltiin liitosten teko. Koesoiton jälkeen yhteys purettiin ja ryhmä riensi pylväsrivistölle, jossa jokainen mies vuoron perään nousi pylvään huippuun pylväskengillä. Tässä otettiin aika. Tämän jälkeen ryhmän jokainen mies ampui yhden laukauksen 150 m matkalta syöksyjäkuviioon. Heti suunnistuksen jälkeen huomattiin 3. K:n johtavan, mutta Esikunta saavutti eri tehtäväpaikoilla. Pisteiden yhteenlasku osoitti 3. K:n voittaneen kuitenkin selvästi.

Tulokset:

- 1.) 3. K 47 pist. (kers. V.Säyänälampi, kers. J. Hynninen, korpk. V. Toivonen, korpr. A. Pauni, stm. T. Häkkinen, stm. U. Nikkanen, stm. O. Peltola, stm. A. Matilainen ja stm. O. Manninen)
 2.) esik. 35 pist. 3.) 2. K 34 pist. 4.) 1. K 30 pist.

Koko pataljoona (palveluksessa olevat poisluettuina) seurasi kilpailua. Lahjoituksen oli saatu Tampereelta komea kiertopalkinto ja voittaneen ryhmän miehille mieskohtaiset palkinnot. Kilpailuja tul- laan suorittamaan edelleen, kunnes ne kolmen yhteenoton jälkeen päättyvät palkinnon jouduttua yhteensä suurimman pistemäärän saa- neen komppanian päällikölle.

(Kilpailuja pidettiin kolmet, samana syksynä 1942 toinen ja kolmas talvella 1944. Lopullista tulosta en tiedä, mutta kilpailu oli on- nistunut ja palkinto on varmaan voittoisan komppanian päällikön hallussa muistona hänen miestensä viestitaidoista.)

Kilpailusta on valokuvia, joissa näkyvät toimitsijana Matikka ja kilpailijoina Kankkunen, Sipiläinen, Suomela, Termala, Heikkilä, Merjama, Arkia. Kaikissa näkyy kilpailun pian hälvenevä rasitus, märät työpuvut, hiestä kiiltävät kasvot ja kilpailutoveruus.

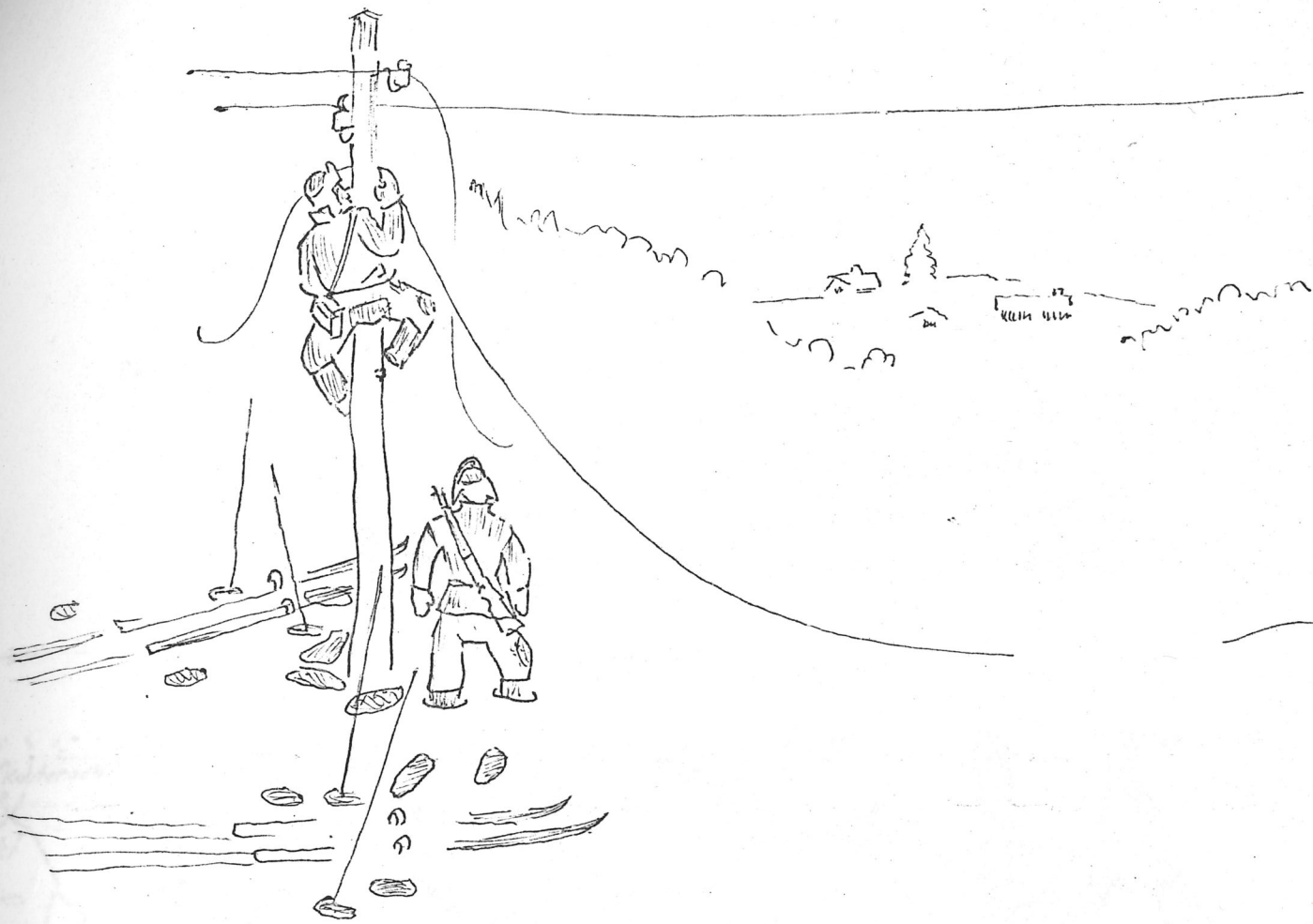
Sotaretken päiväkirjan selailua:

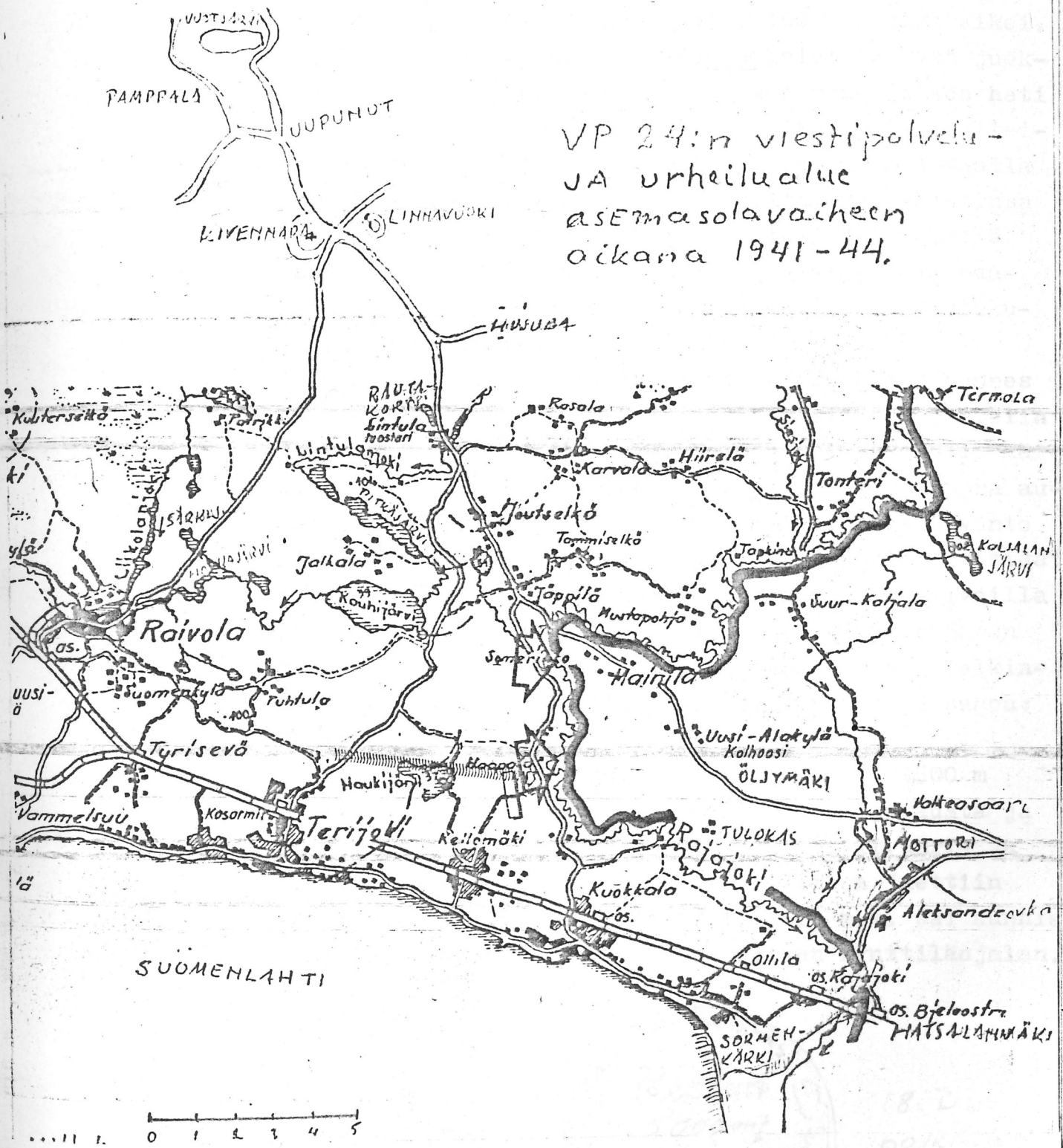
8.3.42 Div. Rajaviesti hiihrettiin Uudesta Alakylästä Joutselän ja Lintulan kautta Raivolaan ja sieltä Tyrisevän kautta Kauhimäkeen, jossa oli maali. Siellä oli Pajarin vierana AK:n komentaja kenr.lutn. Öhqvist ja kenr.lutn. Österman. VP 24:n joukkue oli 8. Minä hiihdin osuudellani Vanha-Sahan osuuden, joka kulki Raivolaa mahtavan, korkean ja nyt tal- vella neulasettoman lehtikuusimetsän halki. Hiihtäessä ehdin katsella mahtavia, suoria runkoja. Tämän osuuden hiihdin myös seuraavana talvena. Pukuna oli lumipuku, aseistuksena kivääri ja patruunalaukussa 5-kovaa panosta "kaiken varalta" Myöhemmin Vammelsuu-Kivennapa-Taipale-linjaa varustettaessa Mannerheim käski jättää kaatamatta Raivolaa lehtikuusimetsän. Luonnonsuojelija voitti linnoitussuunnittelijan.

30.5.42 VP 24:n komentaja määräsi minut aselajitehtävieni lisäksi patl.valistus- ja urheilu-upseeriksi. Tehtäviä ei määritelty vaan kukin sai itse ne suunnitella. Aro käski minun tehdä ne. Kirjoittelin niitä kokoon eräänä kuumana kevätpäivänä yläkeho paljaana Joutselän Hartikan talon nurmikolla. Sitä tulikin tarvitsemaan. Ns. mielialaraportissa kuukausittain tehtiin div. esikuntaan selostus, mitä pataljoonassa oli teh- ty, mihin se tähtäsi, paljonko oli harrastuksia, miten pal- velukseen suhtaudutaan, mitä myönteistä voidaan tarjota ym. Meillä oli sen verran kaikenlasista, että kyselyjä ei jälkeen- päin tullut. Uudessa valistustehtävässäni olin velvollinen osallistumaan tiedoitustilaisuuksiin, joissa div. tai AK se-

losti asioita, joiden arveltiin olevan avuksi kun joutui vastaamaan kysymykseen: "Milloin sota lopuu ? "

- 27.7. 18.D. piti yleisurheilukilpailut Terijoen urheilukentällä.
1.K.n Eero Santala voitti 1500 m ajalla 4.585.5 ja minä murtomaajuoksu-ampumakilpailun.
- 5.8. Reino Koivisto, ammattimiehen taidolla, kaiversi tällä kertaa. 5000 mk arvoiset palkinnot. (Minä en joutunut koskaan hankkimaan palkintoja, niitä tuli muuta kautta, lahjoittamishalu oli hyvä ja ainakin kerran sain palkintojenhakukomennuksen Tampereella. Silloin puhelinsoitton avulla tuli postissa Jyväskylästä suuri Jyväskylän seudun aseveljet r.y:n palkintolahjoitus. Se oli Siksi, että muistaakseni joko JR 6 tai JR 48 oli kootta Keski-Suomesta ja niiden kautta oli otettu yhteys kotialueelle, Jyväskylään. En voinut tietää, että tavoitelluin kunniapalkinto, myöhemmin 20.10.43 mainitun kilpailun jälkeen, oli oleva minun ja on edelleen, 5 esinettä käsittävä kahvikalusto. Kiitos !
- 28.8. Olavi Termala voitti suuria valmisteluja ja huomioita saaneen 18.D:n 20 km marssimestaruuden reitillä Joutselkä - Kivennapa - Joutselkä, kivääri aseena ja 8 kg repussa. Monen vuoden monipuolinen urheiluharrastus toi Olaville uuden voiton, näennäisen helposti. Kilpailua seurasi Pajari vierainaan saksalaisia, jotka ihailivat kilpailijain kuntoa ja tunsivat Moltken toteamuksen, joka oli kilpailun tunnus: "Armeijan voima on sen jaloissa eikä pistimissä". Signaalilehti käytti asiaan aukeaman kuvina ja tekstinä. Kilpailun järjestelyjä johti Matti Aro.
- 1.10. Samuli Pakkala asiantuntijana suunnitteli ja johti Joutselän peltojen kaurankorjuun ja puinnin. Satoa tuli 20 000 kg.
- 19.10. VP 24:n yksikköjä majoittui Pitkäjärven parakkialueelle.
- 2.1.43 tehtiin hiihtorata, 3.1. oli hiihtokilpailu ja 10.1. hiihtoammunta. Siellä oli hyvä maasto ja ampumarata. Joukkoa oli koossa, rannassa hyvä sauna, oli nurmikenttä, jossa lentopalloverkko ja painilava, hyvät keittiö-, viestivälinekorjaus-, autohuolto-, toimisto- ja majoitusparakit. Urheilutoiminnan kannalta oli keskitystä. Kauhimäki oli 10 min h hölkkämatkan päässä. Pitkäjärvestä voi uida. Palvelus järjestyi lähes rauhanomaiseksi. Aikaisemmin mainittuihin tavoitteisiin pyrittäessä siellä oli mahdollisuus, minullakin, palvelusajan edellä ja jälkeen harjoitteluun kahdesti päivässä.
- 8.4.-9.6., siis 8:n harjoitteluviikon jälkeen voitin div. mestaruuden 15 km maastojuoksussa, Eero Santala oli 2., sekunnin jäljessä. Osmo Ojala oli puolimatassa avustajana tarjoten mukista pitkän huikan sokerivettä.

Heinäkuussa 1943 pidettiin juhlallisen seremoniain Terijoen urheilukentällä div. yleisurheilukilpailut. Katsojiksi oli tuotava kiintiö yleisöä joka joukko-osastosta, Suomen sotailijat liehuivat, kilpailijat marssivat kentällä suurena 8-jonoisena rivistönä, joka ilmoitettiin Pajarille. Fanfaari soi, 100 m juoksu alkoi. Pataljoonalla oli menestystä. Nokialainen hyvä juoksija Siltanen jätti 5000m juoksussa muun joukon heti ja sai pitkän kaulan. Matka oli pitkä, päivä helteinen ja rata löysä. Eero Santala alkoi 3 km kohdalla lyhentää kaulaa, hän säilytti luultavasti vauhtinsa mutta vieraan miehen vauhti hidastui. Viimeisillä kierroksilla Eero ohitti, erkani, jätti, tuli maaliin ja voitti. Minulla on hyvin onnistunut valokuva Eerosta maalissa.

1500 m matkalla jäin hölmöyttäni viimeiseksi kunnes kuulin Olavin huutavan "ala mennä sieltä". Tottelin ja kipusin. Jono oli harva. Kellon soidessa olin kärkiporukassa, loppukaarteessa 3. ja kun loppusuora aukeni, hain 3. radan ja muistin, mitä Veikka Suvanto oli sanonut edellisenä iltana: "Jaska muista irvistää" Kirimme rinnan Väinö Mäkelän kanssa. Kalkkiviivoilla pääsin eroon. Pajari jakoi palkinnot. Saimme Eeron kanssa mestaruusmitallit ja kunniapalkinnot. Palkintoja jakaessaan Pajarilla oli isällinen tapa sanoa: "Nämä ovat minun miehiäni !"

23.10.

pidettiin div. kilpailut, joissa juostiin 4500 m maastossa palveluspuvussa, ammuttiin 5 laukausta ja kirittiin maaliin. Eero Santala voitti kivääri- ja minä pistoolisarjan. Näissä kilpailuissa jaettiin ne hyvät Jyväskyläläispalkinnot. Eero m.m. sai kunnianpalkinnokseen uushopeisen 5-haaraisen kynttilänjalan.

18. D:n
palkinto-
mitali

13.11.

Pataljoona lähetti partioita etsimään desantteja. Esikunnan Reino Siliuksen partio oli taitavin ja rohkein ja yllätti ja vangitsi 12 desanttia.

Patrikinkylän pehmeälumisia peltoja valaisi kovassa pakkasessa kirkas täysikuu.

15.1.44 Tampereelta tulivat Sjöholm, Yrjölä ja Haukka vierailemaan. Pidettiin VP24:n aseveliyhdistyksen perustava kokous.

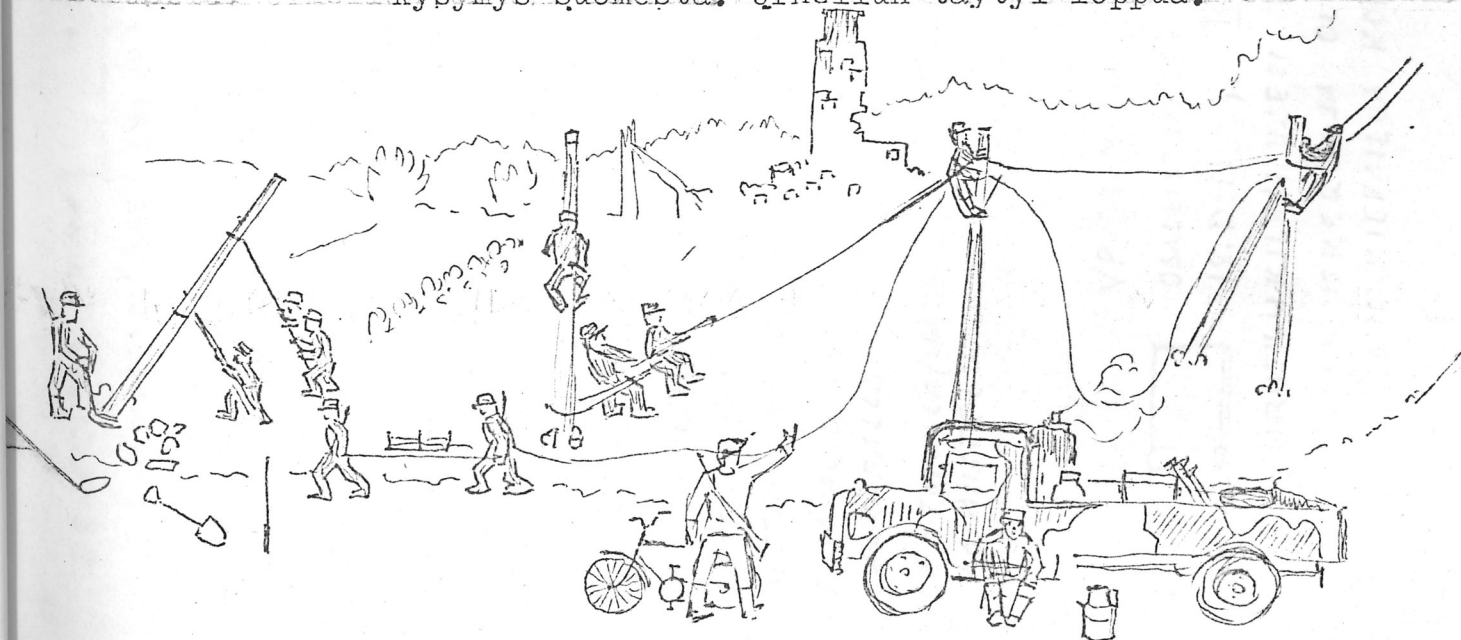
5.2. Div. Rajaviestin 1. osuudella pataljoonamme Merjama oli 3. VP 24:n joukkue oli 8.

10.2. venäläinen hävittäjä tulitti Raivolassa lomajunaa.

19.5. Div. komentajaksi oli tullut kenr. majuri Paalu. 18 Div. siirtyi Valkjärvelle, johon perustimme Nasta-keskuksen.

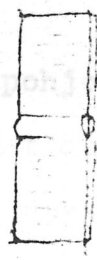
Kuultiin rauhanhuhuja. Tuli tieto venäläisten suurhyökkäyksestä. Meille tutut Kivennavan pitäjän seudut oli jätettävä. Vihollisen pommikoneiden kumu läheni kesäkuun 6. päivänä Valkjärveä, ne näkyivät, laskeutuivat, syöksyivät ja irroittivat pommit. Pommit kiilsivät kuin suuret pullot. Loikkasimme Nasta-keskuksen parakin seinustalta suojakuoppiin, parakin toinen pää hajosi, puuta, sirpaleita ja maata lensi vaakasuoraan kuopan yli. Radiomies Johannes Vuoristo kaatui. Keskus säilyi, mutta kaikki yhteydet katkesivat. Ne korvattiin vedetyillä kenttäkaapeleilla.

Sodan luonne urheilun kannalta oli äkkiä muuttunut. Vapaa-ajan virkistykseksi tarkoitettu toiminta loppui heti, koska vapaa-aikaa oli tarkoin koetettava käyttää lepäämiseen. Me viestimiehet, kaikkien aselajien miehet ja mm. viestitehtävissä toimivat naiset, kaikki suomalaiset, koko kansa sai vielä kestää paljon. Oli kysymys Suomesta. Urheilun täytyi loppua.

URHEILUTAPAHTUMA	1942				1943				1944							
	SYKSY	TALVI	KEVÄT	KESÄ	SYKSY	TALVI	KEVÄT	KESÄ	SYKSY	TALVI	KEVÄT	KESÄ	SYKSY	TALVI	KEVÄT	YHT.
13 VUODENAIKAA	2			3			1									
SUUNNISTUS			1						2							9
MARSSIAMMUNTA			3	1					1							4
MARSSIJUOKSU			1						1							10
AMPUMINEN			1						1							3
VIESTINJUOKSU MAAILMAN VIESTI																1
HIIHTO		4								5						13
SOTILASPARTIOHIIHTO										2						2
AMPUMAHIIHTO										2						2
20 KM MARSSIKILPAILU						4				2						6
YLEISURHEILU								2								3
10 KM 90 - MARSSI			3													9
KÄSIKRANJATINHEITTO								1								1
VIESTIASELAJI-JOUKKUEKILP.								2								1
VIESTINHIIHTO RANAVIESTI																1
PESÄPALLO																3
JALKAPALLO																2
LEHTOPALLO (HARJOIT.)																4
VOIMISTELU (HARJOIT.)																2

VP 24:N OMIEH KILPAILUJEN JA OSALLISTUMISTA AIHEUTTANEIDEN 18.D:NI ; II AK:IN JA KUN:IN

URHEILUKILPAILUJEN TILASTO.

SURVEILLOSKERTTOJA OLI ARVIOITTA N. 1500-1600, JOLOIN KILPAILUA KOHTI KERTYI N. 20-22 OSALLISTUJAA.

KOLMEITOISTA VUODENAJAN AJAITA YHT. IS

ORVO LEHMUS:

Punaisessa mökissä ulkopoliittisesti sähköisenä juhannusaattona 1940 alkaen klo 18.50.

Aikomuksena on tarjota kuivan-asiallis-historiallistyylinen tunnollis-seikkaperäinen kuvaus erään reservikorporaalin lippurintamamies-keskikesän-valon-jne-juhlan eli juhannuksen vietosta jossakin itä-maalla. Sikäli kuin sota-y.m. tiloista annetut asetukset antavat myöden voidaan mainita kertomuksen tapahtumapaikasta ympäristöineen seuraavaa.

Ikkunasta, jota kärpäset muiden yhtä sopimattomien paikkojen ohella ovat käyttäneet ja kaiken todennäköisyyden mukaan edelleenkin käyttävät mukavuuslaitoksenaan, avautuu suomalainen maalaismaisema, jota, jos tämä olisi kaunokirjallinen kuvaus, voitaisiin kenties sanoa ihastuttavan vehreäksi. Parhaillaan sen tosin peittää ohimenneen auton nostattama jonkunverran läpinäkyvä pölypilvi, mutta se tulkoon mainituksikin vain ohimennen. Maisema on etualaltaan avoimen niityn täyttämä ja taustalla on puita kasvavaa harjannetta näkymän loppuosan täydeltä. Oikealla ei kovinkaan kaukana sijaitsee lähitalon riihi ja talon piha-alueella on havaittavissa maitotaloudessa niin tärkeitä lemmiä. Näistä on osa, silmämäärältä noin kaksi kappaletta, sangen viehkeässä juhannuskisassa, yrittäen sarvillaan telmiä toisensa siivilli-invaliideiksi.

Ja kaiken edelläkuvatun yläpuolella lentää pohjolan tunnustettuja lintumaailman edustajia, ollen useimmat elinkeinoaan harjoittamassa eli toisin sanoen valtakunnan kärpäskantaa

heikontamassa. Kuten tämän maailman nurinkurisuuteen kuuluu, eivät nämäkään Elämän Saaneet voi käyttää parhaita mahdollisuuksia jokapäiväisen leivän hankintaan, vaan ovat työnnetty pois paratiisista, mikä niille epäilemättä olisi tämä huone, jossa tämä historiallinen kuvaus parhaillaan syntyy, ja jossa mainittujen luontokappaleitten leivät lentelevät viettäen joka joka suhteessa siivotonta elämää, ja olenpa varma, yrittävät laskea tällekin paperille käyntikorttejaan, sikäli kuin lemmeleikeistään suinkin kerkiävät.

Nyt huomaammekin aivan huomaamattamme siirtyneemme edelläkuvatuista, kieltämättä suurennoisista, ulkoisista kehyksistä itse varsinaiseen tauluun eli kertomuksen pääpaikkaan, joka siis on ja pitäisi tulla olemaan kaiken sen tapahtumapaikkana. Mitä alussa mainitun korpraalin kohdalle on säädetty tänä kaksipyhäisenä juhlanä tapahtuvaksi. Olemme pienessä punaisessa mökissä, joka tavallisissa oloissa käsittää kaksi aivan tavallista huonetta, mutta joka näinä aikoina esiintyy nimellä divisioonan viestitoimisto.

Saadaksemme tähän hiukan jännityskertomuksen makua, jätämme mökin nykyisen sisällön tarkoituksellisesti kuvaamatta, vieläpä otamme pöydältä leinasimen, jolla harjaantuneesti painamme tälle kohdalle: "Salainen". Mainitsemme kuitenkin kaksi puhelinta ja yleisradiovastaanottimen sekä sängyt, koska niiden käyttö kentties muodostaakin pääosan siinä toiminnassa, jota kertomuksemme mahdollisesti tullaan näkemään. Sisältöön kuuluu myöskin tuo ainakin jo kahdesti mainittu korpraali, mutta jotta säästyisimme häntä tarkemmin erittelemästä, käytämme hänen kohdallaan

leimasinta "Henkilökohtainen". Mitään muuta kaksijalkaista sisältöä ei sitten olekaan tällä kertaa, ja juuri tämä on syynä siihen, että tuo jo ainakin kolmesti mainittu korpraali on joutunut viettämään orvon Johannesta ja määrätty isännäksi toisten jättämään taloon. Hän suhtautuu osaansa sisäpalvelusohjesäännön määräämällä tyyneydellä, ottamatta asiaa yleismaailmallispoliittisotilaalliselta kannalta, jolloin kenties voitaisiin havaita hänet pannuksi paljon vartijaksi, otettaessa huomioon, että hänen sotilasarvonsa on muodostettu pätkästä kanttinauhaa, ja että hänelle enemmänkin ihmisyyssyistä kuin sotilaallisen asiantuntemuksen perusteella maksetaan kymmenen markan suuruinen päiväraha. Mutta olipa miten oli, joka tapauksessa hän on ainoa ihminen talossa ja tulee olemaan seuraavan yönkin, jonka hän siis viettää toimipaikassaan eikä asunnossaan kuten tavallisesti.

Nyt on kello 20.40 ja tässä vaiheessa voidaan antaa sangen myönteinen kuva kerran aikaisemmin mainitusta radiovastaanottimesta, sillä se antaa parhaillaan kepeätä tanssimusiikkia maasta, jonka oikeastaan tai mahdollisesti murheen vallassa tulisi olla, nimittäin Eestistä, ja on sitäpaitsi, tämä radio nimittäin, tuottanut muutakin iloa haltijalleen keräämällä avoimen ikkunan taakse kolme kretonkin nätistämää tyttöä, jotka seurustelullaan ikkunastä rähmivän ainakin jo neljästi mainitun korpraalin kanssa valmistivat pienen keitaan olemisen kuivuuteen. - Muutakin elollisuutta on jo esiintynyt, komppanian lähetti saapui juuri ja toi kuivaan kesään katsoen melkoisen virkeitä onkilieroja. Nämä eivät kuitenkaan ole tarkoitettu vastaanottajalle, vaan parempiin suihin, nimittäin kalojen, jotka mahdollisesti narrautuvat

koukkuun, joka on onnessa, jolla Herra Majurimme aikoo onkia tšekäläisen kalahinnaston tuntuvasti halvempaan päin.

Koska tapahtumissa nyt näyttää olevan pieni, tai ehkäpä pitkäkin tauko, voimme luoda katsauksen pelin kulkuun ensipuo-
liajalla, kuten Jukola sanoisi. Edellinen päivähän oli lauantai, joten iltatohjelmaan luonnollisesti kuului saunottelu. Se kesti huomattavan kauan, johtuen osaltaan siitä, että saunavieraana ollut elokuvamaailman edustaja eli Kineman koneenkäyttäjä oli aivan äsken käynyt molempien yhteisessä kotikaupungissa. Peseytymisjuhlan jälkeen oli laatimattomassa ohjelmassa herkullisen yksinkertainen maalaisillallinen. Tämän jälkeen seuraamamme korpraali pistäytyi naapuriin janoaan kaljalla sammuttamaan, saaden tällöin havaita lievästä päihtymystä muutamissa tovereis-
saan ja pöneranssiviinaa pullossa erään tyynyn alla. Todettuaan tämän ja korttipelin alkaneeksi lähti hän jälleen asuntoonsa nauttiakseen iltateen sekä sen jälkeen 1 kpl yöunia. Aamulla sankarimme herätettiin separaattorin avulla ja lähti hän heti soutamaan isäntää verkkoja nostamaan ja saivatkin he jopa kalan mieheen.

Päivällä ollessaan parhaillaan ihailemassa aikaansaamaansa kirjelmäpinoa ja kiroillessaan sisäänpäin ulkoisesti monistus-
värisiä käsiään Herra Korpraaliamme puhutteli lupaa kysymättä eräs majuri, joka hiukan noin niinkuin yritti pahoitella tämän-
iltaista yksinjäämistä, käyttäen m.m. sanaa "vanki" ja sanoi, että tämä juhannus nyt menee näin, mutta... Tässä korpraalimme keskeytti hänet jatkaen "mutta ensi juhannuksena varmaankin jo pääsee siviiliin" ja tällätavoin saatiin asia käsitellyksi pie-
nen röhötyksen jälkeen.

Kello on nyt jo 22.10 päästessämme jälleen historioitsemaan. Juuri kun olisi ollut iltanautisten aika radiossakin, saapui toimistoon Herra Majuri käsi ojossa, tullen suoraan komppanian kahvittelu- ja reservipalvelun jatkumisen selvittelytilaisuudesta, sanoen: "Onnittelien alikersanttia! Se luettiin siellä, mutta ettehan te sitä ollut kuuntelemassa." Mukana seurannut luutnantti ojensi myöskin lapansa pideltäväksi. Senjälkeen annettiin määräys ilmoittaa ylennykset virallisesti puhelinsanomana. Ja niin tämä vastaleivottu aliupseeri joutui laatimaan puhelinsanomana, jossa ilmoitti oman hirttonsa eli t.s. lisää päiviä itselleen, mikä osanotolla merkitään tälle historian lehdelle.

Ja nyt kellon osoittaessa 23.09 alikersanttimme katselee ulos päättyvään kesäiltaan, alkavaan kesäyöhön, nähden kokkotaluilta lähteneen savukerroksen maanpinnan yläpuolella ja kuunnellen radiosta Halvorsenin "Pajarien tuloa", joka ennen oli "Bojaarinen tulo". Hänen mielentilaansa emme tässä yhteydessä halua kuvailla, jotta säästäisimme kertomuksemme melankoliikalta ja sen sukulaisilta.

Juhannusyön myöhäiskonsertti on päättynyt. Ja voi sitä äänen arkuutta millä väliaikamerkkikin tulee kuuluviin, jotta ei häiritsisi yön tunnelmaa. Vielä kovemmalle koetukselle joutuu vankiparka nyt: radion lähetys ulkomaille puhuu pohjolan keskikesän yöstä ja keskiyön auringosta ja musiikkina seuraa Finlandia parhaillaan. Nyt jos koskaan musiikki tehoo, panee kuohtumaan. Päästämme alikersanttimme omiin oloihinsa, sillä kuuluttaja sanoi seuraavan kappaleen olevan osan Karelia sarjasta. Kiitollisena hienotunteisuudestamme hän toivottaa hyvää yötä.

Juhannuspäivänä klo 9.35.

Ollaksemme tunnollisia historioitsemisessamme meidän on häikäilemättömästi tunkeuduttava henkilömme viimeöiseen makuuhuoneeseen voidaksemme todeta miten hän meni nukkumaan vasta tänään, mennen siitä huolimatta levolle liian aikaisin, sillä on määrätty historian kulkua laadittaessa, että hänen on herätävä juhannusyönä v. 1940 vastaan puhelimeen klo 1.09, voidakseen henkilökohtaisesti antaa kertomuksemme korkeimmassa sotilasarvossa olevalle ilmoituksen, että tosiaan ei ole mitään merkittävää tapahtunut, ellemme ota lukuun erästä puhelinyhteyden kuntoon saamista. Anteeksipyyntöjen lepyttämänä sankarimme jälleen käy lavitsalleen, herätäkseen aamulla lopullisesti klo 7.15. Otettuaan puhelimitse vastaan eräitä esikunnille ominaisia numerotietoja, hän pienen käsittelyn jälkeen lähettää niitä edelleen, juoden siinä lomassa keittämänsä teetä. Ja niin pääsemmekin aina siihen saakka, että näemme sankarimme häärivän kärpäshaavin kanssa Griegin Aamutunnelman säestyksellä.

Onpa jo vierähtänyt päivä iltaan käydessämme jälleen käsiksi historian meille antamaan tehtävään. Mieluisa velvollisuutemme on merkitä aikakirjoihin "vangin" vapautuminen klo 11.30 eli heti sen jälkeen kun oli syönyt ruokalajin, jota sotilaspiireissä nimitetään "naimiseksi", meille täysin tuntemattomasta syystä. Päivän ohjelma käsitti sitten Aatamin puvussa oleilua ja seurustelua auringon, aallotarten ja hauskan englantilaisen mr. Wodehousen kanssa. Ja kertomuksemme lopussa voimme jättää sankarimme vaikkapa verkkojen nostoon, jotta ei tarvitse esitellä naapuritalon tytärtä:

HAJANAISIA MUISTEMIA "HÖLMÖN-TÖLMÄYKSESTÄ"

YH 39 oli ohi, sota alkanut. 6 VK (myöhemmin 3 VK:si muutettu) oli reservissä majoitettuna Talin Poikakasvatuslaitoksessa. Vähän ennen joulua tuli marssikäsky ja niin lähdettiin suksilla päämääränä Rokkalankoski Summanjoella. - Matka meni leppoisesti, kirkkaan talvisään vallitessa. Minun joukkueeni johti res.vänr. Kalevi Mikkola. Loppumatka hiihdettiin Summanjokea pitkin avonaisessa maastossa ilman minkäänlaista näkösuojaa. Meidän yläpuolellamme leijaili ilmapallon tapainen vehje noin 300-400 metrin korkeudessa ja kukaan ei voinut sanoa mitä se oli, ja kuuluko sotakalustoon vai ei ja kenen puolella. Joka tapauksessa se ei tehnyt meille mitään pahaa ja jätimme sen siis rauhaan. - Nyt jälkeinpäin kun olen saanut tietää, että kysymyksessä oli vihollisen tähytyspallo, niin vähän harmittaa, sillä olen sitä mieltä, että olisimme hyvinkin yltyneet pommittamaan sitä tavallisilla pyssyillämme.

Lopulta saavuimme matkan päähän ja minun mieheni (vilkku ja lennätin) ja kourallinen muitakin valloitimme siistin talon, jonka kanala oli täpötäynnä munivia kanoja. - Meidän kohdaltamme sota meni ohi niin että huilasimme koko sen ajan.

Tarkoitushan oli meidän puolelta ns. vastahyökkäys, joka kumminkin meni myttyyn, osaksi siitä syystä, että joukot marssitettiin n. 40 km ja sitten väsyneenä suoraan hyökkäykseen. - No - turpiin tuli, ja niin mekin lähdimme hyvässä järjestyksessä paluumatkalle. Mutta alik. Erkan käsitys oli, että oli suuri tuhlaus ja kansantaloudellinen tappio jättää kanat viholliselle ja niin tapahtui, että kun hevostmiehet panivat ajovehkeitänsä kuntoon, Erkkä nakkaili kirveellä kanoja, jotka hän heitti ajopeleihin. Kyllä siinä kaakatus kävi. Mutta syötiinpä kananpaistia vielä kauan sen jälkeen. Paluumatkan tavoite oli sama Talin Kasvatuslaitos. Tämä tapahtui jouluaattona 1939. Pakkanen oli niin kova, ettei hiihtäminen sujunut, vaan sukset kanteettiin. Kuulimme, että lotat odottavat meitä kuumalla saunalla ja joulu-puurolla. Olimme kuitenkin niin väsyneitä ja palelimme, joten menimme tuuheaan kuusimetsään ja teimme siinä tulen, jonka ympärillä sulatimme itsemme, mutta ei kestänyt kauan ennenkuin päätimme mennä yhteen taloon ottamaan parin tunnin nokoset ja sitten jatkamaan matkaamme, joka vasta oli puolivälissä. Talo oli pimeä ja täynnä lojuvia miehiä. Sovimme jollain tavoin rakkoihin ja minä kömmän pöydän alle, siellä olikin jo mies, joka ärisi, että älä tönä. Ääni oli tuttu - ja se olikin kersantti Olof Back.

He lähtivät kuitenkin pois aikaisemmin kuin me ja saimme rauhassa vetää unia pari tuntia. - Tulos oli kuitenkin se, että emme kerinneet lottien saunaan ja puuroon.

Matkalla yritimme laulaa tuttuja joululauluja, mutta kun vihollisen "AAVETYKKI" alkoi serenaadinsa ja ammuksot ujelsivat ihan yläpuolellemme niin laulu loppui siihen.

Saavuimme 40 km matkan jälkeen Taliin ja olimme niin väsyneitä, että nukahdimme heti ja ainakin allekirjoittanut nukkui ilta-päivään saakka. Iltapäivällä lotat pitivät meille vastaanotto-seremonian ja lauloivat meille mm. "Hämeen Hymnin", jonka kuulin ensimmäisen kerran. Lotat olivatkin Tampereen seuduilta kotoisin. - Ja sitten - kyllä riisipuuro ja naimista sekä kuuma sauna olikin poikaa.

Nyt oltiin taas Talissa ja lepäämässä, vaikka ei se lepokaan niin hääviä ollut. Komppanianpäällikkö Kapt. Söderholm pani meidät harjoituksen vuoksi kaivamaan ampumahautoja talon ympärille.

Minä löysin muutaman katiskan pihasta ja rupesin ajattelemaan mihin näitä voisi käyttää. - Nyt olikin niin että seudulla vilisi fasaaneja, jotka olivat kotoisin Buttenhofin kartanosta ja kun kuulimme, että majuri Elo pyydysteli fasaaneja pistoolilla, niin ajattelin, että eiköhän se katiskallakin. Kauroja sain kokoon sen verran, että rakensin näkyvän "kaurapolun", joka johti avonaiseen katiskaan. Ja olihan katiskassa seuraavana aamuna elävä fasaani. Minulla on vieläkin makuaistissani muistot siitä.

Talissa saimme olla koko sen viikon joulun ja Uuden vuoden välillä, mutta Uuden vuoden aattona meitä marssitettiin takaisin Summaan, jossa olimme helmikuun puoliväliin saakka kunnes turkulaiset vaihdettiin meihin.

Rankku

KOHTALOKAS MATKA

Hyökkäysvaiheen jälkeen eli n.s. "puhdetyöaikana" laskettiin vanhemmat ikäluokat siviiliin. Siihen kuului myöskin allekirjoittanut ja sotilaspassiin merkättiin 3.5.1942: "Komennetaan Pirkka-Hämeen Skp. E:aan" mikä taas selvällä kielellä tarkoitti, että minua komennettiin Päämajan Intendentuurin Sotatalousesikunnan Nahka- ja jalkinejaoksen toimistosihteeriksi o.t.o. (=oman toimen ohella), ja sillä matkalla olen vieläkin, sillä vapautusilmoitusta en ole saanut. Vakanssi kuoli hissun kissun sodan kanssa. Minun työni

oli niin kuin komennuksessa sanottiin osallistua hoitamaan armeijan nahka- ja jalkinetarvetta. Käytännössä se tarkoitti, että minulla oli toinen jalka Helsingissä ja toinen Berliinissä. No niin - olihan muitakin vapautettuja kavereita ja siihen aikaan tuli tavaksi, että kotirintamalta lähetettiin n.s. viihdytysporukoita rintamalle.

Yrjölän Matin ja Hannu Haukan kanssa ajattelimme, että miksei mekin lähdettäisi. - Otimme yhteyttä pataljoonan komentajaan ja saimme luvan käydä oman divisioonan lohkolle ja samalla luvan tuoda mukanaamme laatikollisen Pöytäviinaa, joka tarkoitti 50 pulloa - ja niin sitten lähdimme. Rajajoen asemalla oli pataljoona esikunnasta vastaanottamassa meitä, 2 hevosta ja rekeä. Matka tapahtui tammikuun loppupuolella 1944. Kun saavuimme pataljoonan esikuntaan luovutimme laatikon pataljoonan komentajalle jaettavaksi miehistölle harkinnan mukaan.

Niin me sitten kävimme tutuissa korsuissa ja majoituspaikoissa ja kun Haukka oli ev.luutn. Turkan hyvä kaveri, niin kävimme hänen komentopaikallaankin. Hänen pataljoonansa kuului n.s. JR 27:n kärkirykmenttiin ja piti hallussaan etutyönnetyn aseman, peitenimeltään "Sormenpää". - Kun ilta kallistui yöhön päättivät Yrjölä ja allekirjoittanut lähteä a.o. majapaikkoihin, mutta Hannu Haukka halusi mielellään nähdä sen kuuluisan "Sormenpään" ja jäi yöksi Turkan vieraaksi.

Aamulla he sitten lähtivät Sormenpäähän, yöllä oli satanut hiukan lunta ja ampumahaudoista lapiointiin lunta pois. Sitä mukaan kun lunta viskattiin ylös niin vihollinen kohdisti siihen kevyen kranaatinheitin tulen. Välimatka oli siinä 40 - 80 m..

Ja niin sitten kävi, että eräs kranaatti putosi ev.luutn. Turkan ja Hannu Haukan väliin sillä seurauksella, että molemmat menettivät henkensä.

Kuulimme tästä surullisesta tapauksesta vasta saman päivän aamupäivällä ja ajattelimme sitä raskasta matkaa mikä meille oli edessämme, ja ilmoitusta Hannun omaisille. - Otimme Hannun reppun mukaamme ja lähdimme Rajajoen asemalle, mistä yöjuna Tampereelle lähti. Meillä oli kaikilla (siis kolme) makuupaikkaliput, eli kokonainen osasto. Yrjölän Matti kipusi yläpetille ja allekirjoittanut alapetille. Keskipetille pantiin Hannun reppu. - Juna oli niin täynnä lomaisia, että niitä nukkui penkkien alla ja tavarahyllyillä, poru oli suuri kun emme luovuttaneet Hannun paikkaa kenellekään, konduktööri oli meidän puolellamme.

Kun tulimme Haukan kotiin huomasimme heti, että he tiesivät jo asiamme. Onneksi divisioonan pastori Hakala oli jo puhelimitse ilmoittanut asiasta. Kyllä me Yrjölän Matin kanssa tunsimme

hiukan syyllisyyttä sydämessämme Haukan hautajaistilaisuudessa.

Rankku

II:n komppania oli majoitettu Joutslammen itärannalla. Talvi 1941-42 oli niin pakkasta, että lampi jäätyn pohjaa myöten. Luutn. Aron miehet huomasivat tämän ja rupesivat haaveilla ja paljain käsinkin ottamaan talteen ne pienet ahvenet ja särjet, jotka nousivat avannon pinnalle.

Rankku sai tiedon asiasta ja tuumasta toimeen; hevonen reen eteen ja Tammisen Jaskan kanssa kalaan. Tyhjiä säkkejä oli otettu riittävästi mukaan. Kun illan hämyssä saavuttiin paikalle, huomattiin täysinäisiä kalasäkkejä avantojen vieressä. Asia oli selvä; tyhjät säkit vaihdettiin täysinäisiin ja äkkiä paluumatkalle. Sinä kevättalvena I:en komppanian kaikissa majoituspaikoissa riitti kalaa niin, että paljon jäi syömättäkin, vaikka keksittiin uusia valmistusreseptejä. Mutta - olihan se vaihtelua tavalliseen valtioon muonaan .

" R ä m e k o r p i "
 =====

Nyt Rämekorvest' aijon tämän pienen laulun laulaa
 Siell' ei tarvitse edes panna hattuansa naulaan
 Ei siellä napanteri vie miestä takaperin
 se lestipussin päälle voipi viedä korkeintaan.

Rämekorpeen vieraisille moni tulla muistaa
 " Tohtori " kun puhet' johtaa juttu kyllä luistaa
 Saat siellä virvokkeita - voi olla korvikkeita
 mutt' oikeitakin voivat olla joskus toisinaan

Isä siellä ankara on Paavo nimeltänsä
 Hilmalta kun paketin saa, ompi mielissänsä
 Hän pajas timpraileepi ja autot korjaileepi
 Ja välillä käy kengittämässä viestikonia.

Uuno äidill' aina ompi kiire sekä hoppu
 Työt kun alkaa aamuvarhain iltamyöhäll' loppuu
 Ja taasen täällä vain maataan, se aina kuulla saadaan
 kun hän joskus Rämekorvess' pikipäinsä käy.

Artturi se syödä jaksaa vaikka keskell' yötä
 korviketta keittelee ja väliin tekee työtä
 Ja vaikka vatsa kasvaa kyllä Arttur' hyvin jaksaa
 kun pakettia tulee vielä usein kotoa.

Erkki poika korviketta sivilissä kauppaa
 täälläpäin hän ETP:ssä silloin tällöin laukkaa
 Tuo sieltä meille herkut, siell' taitaa olla serkut
 mutt' herkuista nyt tässä hälle kiitos kunnia.

Letukalla Salos Matti komentajaa kärrää
 makuusta se äiti joskus Matillekin pärrää
 Älä Matti huoli - Käännä toinen puoli
 kylkiisi vain ettei tule makuuhaavoja.

" Tohtori " se kokkaileepi herkkua - annoksia
 välitöinä harrastelee sananmuunnoksia
 Nyt kalakeitto syyvään - ja välillä taas lyyvään
 taas on siellä piha liukas - sain sanoneeksi.

Alexi se pataljoonan konit paranteleepi
 välitöikseen se saunoja ja muita rakenteleepi
 Hän apuu koirat, kissat ja juoksee kanttiinissa
 mutturhaa se on siellä kun on rouva, morsian.

Aseseppä Heinon Onni, Rämekorven kuopus
 kiusata hän haluaa ja kannastaan hän ei luopuis
 Hän pyssyt korjaileepi ja lätyt paisteleepi
 ja silloin tällöin vaihteleepi myöskin housujaan.

Kirjeitä se kirjoittelee Reino Kaarinalle
 toivoo sitä hetkeä että pääsis Kangasalle
 Hän lukee kirjat lehdet ja nukkuu vapaahetket
 ja komentelee kaimaansa - nyt kirje kirjoita.

Adjutantti pikkupojan mukahansa ottaa
 kun he käyvät aamusella Juhanssoni sottaa
 Ei Tiltu siellä hauku, vaan automaatti paukkuu
 ja Rämekorvess' syödähän taas jussi paistia.

Adjutantti vuorostaan taas teertä ammuskelee
 pikkupoika suhailee ja hän vain paukuttelee
 Jos meni kuti pari - no johan on nyt s-mari
 mutt neljännellä tuli alas, että mätkähti.

Olihan se myrkkyherra ennenmuinoin meillä
 vaan nyt Muhos'poloinen on orpopojan teillä
 Toi peelarilla vain vettä, ja jutteli vain että
 nyt ampuu siellä tykistö - taas kansainvälinen.

Sitten tulee viimeiseksi syntipukki suuri
 se "tohtorin" kanss'tappelee ett'särkyä on muuri
 Hän kaimaa joskus toruu - se on kai turhaa poruu
 ja välillä käy katsomassa Aaron rukkia.

Naapurien mieli ei vain ole hyvä meille
 aamuisin kun pidetähän herätys myös heille
 Matilla kun ovat, kalossit niin kovat
 että luulis kävelevän puisill'kengillä.

Niin ne siellä päivät menee yksi kerrallansa
 joka mies kun hääräileepi omis'touhuissansa
 Hyvät puput syödään - juodaan korviketta
 toiset ryyppää milkkiä ja toiset tarmoketta.

Siinä se on Rämekorven sakki lueteltu
 jos on hiukan lohkaistu, ei silti paneteltu
 On siellä hyvä sopu - jos torakaan ei lopu
 no sehän meillä aina kuuluu niinkuin asiaan.

Kannaksella Kivennavan Husulan kylässä
 syksyllä v. 1941.

Tallensi R. Piilinen

Ossian Kinoskarin muistiin merkitsemää.

Korporaali Havimäen mulliloma.

Elettiin kesää 1941. Viestipataljoona 24 ja sen kolmas-komppania oli telttamajoituksessa, Ruokolahden pitäjän alueella. Majoitus-alue oli sellaista laakeaa kuivaa kangasmaastoa. Harvaa mäntymetsää kasvavaa. Teltat olivat isompien puiden varjossa, ilma-suojassa. Palvelin ensimmäisessä joukkueessa ryhmänjohtajana, joukkueenjohtajana toimi vänrikki Höglund.

Luoja oli aikojen aamuna sijoittanut pienen kauniin metsä-lammen mäntykankaalle. Lammi oli pyöreän muotoinen noin 70-80 metriä halkaisijaltaan, lammen rantoja koristivat kaislat ja lumpeenlehdet, joten joukkueen majoitusalue oli mitä ihanteellisimmin, jos eivät sodanuhan tuomat pilvet olisi varjostaneet taivasta ja miesten elämää. Eräänä aamuna kun kenttäposti oli jaettu miehistölle tuli ryhmästäni korpraali Havimäki luokseni ja esitti minulle kirjettään ja kyselee mahdollisuuttaan kotilomaan. Havimäen sukulainen oli kuollut Kurikassa. - Mitäs tässä miettimään - minä sanoin ja lähdin Havimäen kirjeen kanssa komentajan, ratsumestari Puolakan, luokse. Esitin asiani ja selostin tilanteen. Ratsumestari hyväksyi asian ja vääpelinä toiminut Uno Tiirinen kirjoitti viiden vuorokauden lomalitteran Havimäelle.

Viisi vuorokautta kuluivat nopeasti ja Havimäki palasi lomaltaan, iloisena ja tyytyväisenä. Kertoi samalla Kurikassa pidetyn pesän-jaonkin, josta hänkin oli saanut nuoren sonnimullin perinnökseen ja samalla myyneensä sen. Ja repussa olivat mullilla saatuja tuli-liaisiakin.

Sattui juuri osavasti samana aamupäivänä, että upseerit olivat saaneet käskyn pataljoonan komentajan puhutteluun. Minut komennettiin vanhemmaksi telтта-alueelle, samalla sain käskyn opettaa nuorille viestisotilaille viestin toimintaa sodan aikana.

Nyt kävikin niin, että en kerinnyt seuraamaan Havimäen ja vanhempien miesteni toimia, ennenkuin alkoi kuulua mekastusta joukkueeni telttasta. Siellä olikin jo ilot ylimmillään, varsinkin lomasankari oli varsin riehakkaalla päällä. Hän tuli telttasta ulos ja kiskoi pieniä männyntaimia ylös maasta, sitten hän huomasi kauniin lammen ja sen sinertävän veden kalvon, hetkessä hän oli alasti ja suunnisti lammen rantaan, sinne kaislojen ja lumpeiden joukkoon hän sukelsi. Hän ui ja pyöri ympyrää, siinä unohtuivat ilmansuunnat ja oma telttarantakin. Uimari suunnisti nyt lammen vastarantaa kohden, me koitimme huutaa hänelle, että älä ihmeessä ui sinnepäin tulee mahrottomat jutut vielä, mutta eihän humalainen mitään kuullut, hän kroolasi voimainsa tunnossa kohden lammen vastarantaa.

Nyt olikin käynyt niin, että myöskin eräs everstiluutnantti oli huomioinut lammen viehättävyyden ja laitattanut telttansa lammen vas-

tarannalle ja majoittunut esikuntineen sinne.

Me katselimme kauhu silmissä, miten alaston korpraali ui, hän kah-
lasi kaislojen ja lumpeiden joukosta rannalle kuin veden Ahti itse,
kaisloja ja lumpeidenlehtiä olkapäillään. Sitten hän asteli kohden
telttaa ja työnsi ovivaatteen syrjään ja työntyti telttaan sisälle,
luullen telttaa oman joukkueensa teltaksi. Nyt alkoi tapahtua kum-
mia asioita; teltasta työnnettiin alastonta korpraalia ulos, kaksi
sotilasta kiväärien piipunjatkona pistimet alkoivat tuoda häntä
kohden meidän teltta-alueettamme. Minä kävelin retkuetta vastaan ja
hengessäni manailin kaikki mitä osasin. Toinen sotilaista alkoi
kiroilla:

- Saatanan solttu, nyt tuleekin tupenrapinat sulle, änkee eversti-
luutnantti Lucanderin telttaa ilkisen alasti kuin menninkäinen,
eversti käski ilmoittaa teitin komentajallenne kun oli vielä herra
syömässäkin juuri kun toi onneton tuli sisälle.

- Minä sanoin: - Ilmoitetaan kunhan komentaja saapuu. -

Sotilaat poistuivat ja me selvät viestimiehet veimme Havimäen telt-
taan ja korpraali Lehtinen jäi vartioimaan Havimäkeä, ettei sattui-
si mitään erehdyksiä enää tälle päivälle.

Kävin henkisen taistelun itseni kanssa, kun keskustelin vanhempien
viestimiesten kanssa asiasta, tulimme siihen tulokseen, ettemme il-
moita asiasta mitään, kävi sitten miten hyvänsä. Asia hautautui
sodan alkamiseen. Nyt on vasta aika paljastaa, miten viestimiehet-
kin ottivat asiat omikseen sodan varjoissa.

VP 24:n viestimiehet mukana hyökkäyssodassa.

1941 heinäkuun 31 päivänä se sitten alkoi, hyökkäys kohden Kannak-
sen takaisin valtausta. Jo edellisenä päivänä oli ratsumestari
Puolakka käskenyt vänrikki Höglundin ja allekirjoittaneen luoksen-
sa, hän selosti hyökkäyksen alkavan seuraavana päivänä. Selostet-
tuaan meidän tehtävämme liikkuvan puhelinyhdeyden pidosta viesti-
ryhmäni puitteissa kehoitti hän samalla valmistelemaan puhelinkaa-
pelit keloille kaksijohtojärjestelmän mukaan. (Kaksijohtoa samalla
kelalla n. 300 metriä, joten yhteydenpito kävi heti esikuntaan).
31 päivän puolessa välissä tykistö aloitti valtavan tulituksen vi-
hollisen etuasemiin. Ev.luutn. Haanterän komentama JP 27:n joukot
aloittivat murtautumisen vihollisen aseisiin. Tavoitteena oli Kuis-
mankylän valtaus. Me viestimiehet seurasimme tiiviisti joukkojen
hyökkäystä ja samalla saimme tulikasteemme. Varsinkin eräs pieni
mäki (Peussan) oli kova paikka. Monet suomalaiset antoivat mäen-
rinteellä kaikkensa. Taisipa mennä koko vuorokausikin ennekuin mä-
ki oli joukkojemme hallussa. Hyvänä apuna olivat nyt viestiryhmän
yhteydet. Eräs jalkaväen kapteeni toimi tulenjohtajana, hän luki kar-
tastaan osoitteita tykistölle, ja Pajarin tykistö antoi Peussan-

mäkeen tuliset terveiset. 1.8. illan jo hämärtyessä ja rankan vesisateen kastelemana oli Kuismankyläkin omien joukkojen hallussa. Olimme saaneet teltankin mukaamme, joten yön vietimme Kuismassa. Eversti Pajari majoittui myöskin Kuismankylään esikuntineen. Korkean kallion suojassa oli hänen telttansa. Siellä me viestiryhmänkin miehet näimme korkeita sotaherroja nippukaupalla. Oli everstit Pajari Haanterä, majurit Turkka ja Toppola sekä oma komentajamme ratsumestari Puolakka ym.

Sain ratsumestari Puolakalta käskyn: - muistaakseni - kaksi päivää tiedustella yhteyden vetoa kohti Karjalaisen kylää, mutta venäläiset olivat aloittaneet vastahyökkäyksen, joten meidänkin tiedustelumme keskeytyi. Armoton tykistötuli pauhasi ympärillämme. Haanterän joukot olivat kovilla, mutta illan tullen olivat omat joukot lähellä Lankilan mäkeä.

Samana päivän iltana sainkin käskyn yhteyden vetoon Lankilan-mäkeen. Tarkoitus oli saada tykistölle tulenjohtoyhteydet.

Iltahämärissä ja rankkasateen piiskatessa maisemaa me lähdimme joutojemme vetoon. Taistelut olivat hiljentyneet oudosti, kuljimme hämärässä ilmassa vetäen puhelinkaapeleitamme maantien ojaan. Kello lie ollut jo lähellä puoltyötä kun olimme saavuttaneet Lankilanmäen alarinteen. Ilma oli tummanmustaa ja vettä satoi rankasti. Huomasin mäen juurella ison kuorma-auton ja kehoitin poikiani sen lavan alle sateensuojaan, itse lähdin kipuamaan mäkeä ylös. Mäen päälle päästyäni katselin tummaan maisemaan edessäni. Näinkin jotain myttyjä tien molemmin puolin. Kävelin myttyjen kohdalle ja pelästyin melkoisesti kun tien sivulta kuului hiljainen ääni:

- Minkäs ukko meinaa kävellä? Jos meinaat vihollisten joukkoon niin kohta oletkin heidän edessään - sotilas esitteli minulle.

Olin hetkessä sotilaan vieressä maassa, nyt selvisikin asiat, hän oli Tampereelta ja toimi kranaatinheitimen tulenjohtajana. (nimi unohtunut) Sotilas selosti minulle tilannetta:

- Tästä omien joukkojen aseisiin parikymmentä metriä ja venäläisiin heistä n. 80 metriä, edessämme pieni mäenlaakio ja vesaikkoa on tuolla tiensivulla. Oikealla puolen on panssaritorjunta tykki asemissa. - Missäs tykistöä? kysyin - kun pitäisi viestiyhteys saada heille. - Ei ainakaan tässä mäessä ole mitään tykistöä vielä, tuolla ne rämpivät jossain takanapäin - hän selosti asiaa.

- Eipä tässä sitten mitään kiiruita lienekkään, tuumailin ja aloitin kävelyn miesteni luokse mäen alle. Kellokin oli hieman sivuuttanut puoliyön hetken. Olinmäen puolivälissä kun takaani repesi valtava tulitus, tumma taivas vaaleni valojuovaluotien-viuhkan lentäessä kohden Kuismaa ja Pajarin esikuntaa, ilmassa vonkui ja vihelsi jos jonkinmoista kuulaa ja kranaattia. Tuli siinä jo hätäkin mieleeni, pistin juoksuksi ja näin hämärässä auton edessäni ja poikani sen

lavan alla suojassa. Kun vähän valotin sotalampullani auton kuormaa pelästyin kovasti, sillä auton lavalla oli tykistön kranaatti-laatikoita tuhottomasti.

Nyt tuli pojillekin kiire juosta kauas auton luota, koska pelättiin vihollisen kranaattien putoavan auton lähelle ja silloin olisi viestimiehistä jäänyt vain muisto jälkeen.

Vihollinen lopetti tulituksensa. (Emme tiedäneet mikä sai heidät keskellä yötä tulittamaan).

Aamukin alkoi vaalenemaan, me olimme värjötelleet tuntitolkulla metsässä ja tykistöä ei kuulunut tulevaksi, mutta olin käskyn saanut ja odottelimme edelleen. Kävelin mäenpäälle ja silloin alkoivatkin rytinät. Kaiken kokoiset aseet paukkuivat mäellä, tien oikealla puolella näin piiskatykin tulittavan tienvarren puseikkaa ja sieltä leimahteli tulenliekkejä ilmaan. Tiesin nyt olevan lähitaistelujen käynnissä, joten ryömin ojassa mahallani. Sotilaat kantoivat tykille kranuja ja ampuja posautteli pusikkoon ja mustat savut kertoivat osumista. Eräs luutnantti hääri kuin herhiläinen tykin ampujan luona ja kantoi myöskin tykille ammuksia. Ja kun katselin peloissani tapausta, eikös siinä ollutkin varatuomari Esa Lahtinen Tampereelta. Ja jos en aivan väärin muista niin näin siinä rytäkässä Tamperelaisen valokuvaaja Kannisenkin makaavan koneensa kanssa. Ja siitä omat joukot pääsivät etenemään, neljä vihollisen vaunua kärysi tien sivulla. Vihollisen panssarimiehet paloivat vaunujensa mukana. Palaneen lihan käry leijaili ilmassa.

(Tämä tapaus oli sotamies Rätön aikaansaannoksia, hän saikin Mannerheimin ristin tapauksen kunniaksi).

Viestimiehet vihollisen tykistön keskityksessä.

Syyskuun alkupäivinä Pajarin divisioonan joukot jatkoivat hyökkäykseen. Kohde oli Mainilan ja Aleksandrovkan valtaukset.

Viestin miehetkin saivat samalla käskyn rakentaa ja korjata vihollisen entiset puhelinlijat, linjalla Lintula-Jäppilä-Rajajoki. Ja kuinka sattuikaan kohdalleni, jälleen johtaa vänrikki Höglundin kanssa viestimiesten joukkuetta. Lähdimme Lintulasta Jäppilän mäkeä ylöspäin ja korjailimme vihollisen kirkasjohtolinjaa. Työt kävivät ammattitaidolla ja melkoisen nopeasti vielä. Löimme tolppia pystyyn missä olivat kaatuneet taikka vihollinen tuhonnut. Linjanveto kävi joutuisasti olimme vähän ennen puoltapäivää olimme saapuneet lähelle isoa kivinavettaa, näimme taajoja auringonkukkapeltoja. Nyt Höglund ehdotti seuraavaa:

- Menen hommaamaan teille sapuskaa yksiköstä ja te jatkatte hommiaanne, hän sanoi ja käänsi venäläisen Molotohvi auton ympäri (sellainen pellikorinen pieni kuorma-auto).

Sanoi jatkavani poikien kanssa hommia kunnes hän tulee sapuskan kanssa, ja niin me jatkettiin linja korjausta uskollisesti. Olimme päässet jo Joutselän kohdalle kun näimme nuijasodan aikaisen kivi-pyramiidin, jossa oli kuparinen laatta näimme jotain vuosilukujakin 1556, en muista tarkasti. Eikä se kivikasa erikoisesti meitä kiinnostanutkaan, koska oli tärkeämpiäkin tehtäviä. Mutta sen muistomerkin jälkeen alkoikin sitten elämämme tosi koitos. Korpraali Arvo Ylinen (Pispalan poikia siviilissä) oli juuri pylvään yläpäässä kinnittämässä johtoja nuppeihin kun ylitsemme lensi viisi vihollisen hävittäjää. Nyt tuli meille muille hätä käteen ja huutoa oli ilmassa - Älä liiku yhtään etteivät huomaa, huudettiin. Ja Ylinen oli kuin lude tolpan kylkeä vasten. Koneet menivät ylitse Lintulaan päin. Näimme miten ne syöksyivät alaspäin ja kova rätinä ja pauke kuului. Ylinen laskeutui kiireesti tolpasta alas ja tokaisi meille:

- Jos olisivat huomanneet ei olisi jäänyt kuin avunhuuto ilmaan musta, nyt riitti mun tolppahommani.

Mutta eihän me voitu työtä keskenkään jättää kun kerran käsky oli käynyt. Joutselässä olivat aikaisemmat asukkaat koonneet kiviä pelloistaan ja rakentaneet niistä kiviaitaa tien reunaan noin metrin korkeudelle. Me sitä kiviaidan sivustaa vedimme kiraksjohtoamme, ensin maahan, josta sitten oli tarkoitus nostaa pylväisiin. Satuain siinä työlomassa vilakisemaan Mainilaan päin ja näin miten Mainilan venäläisten puolella olevalta rinteeltä tuikahti kuin kirkas lampun valo ja samassa kiviaidan pellon puolella räjähti kranaatti. Ilkeää vonkunaa ja vihellystä kuului päittemme päältä. Nyt tuli sähinää meillekin, johto-riilit jäivät tien sivuun ja jokainen pinkaisi minkä koivillaan voi Joutselkää kohti.

Olimme kiviaidan suojassa mahllamme jatkuvasti Mainilan rinteessä leimahteli valoa ja kranuja satoi kiviaidan taakse pellolle, auringinkukkukpellosta nousi keltaisia kukkamättäitä mullan ja savun joukossa. Kerkisen peloissani sentään vilkaisemaan kiikarillani Mainilan rinnettä ja aina kun näin leimahduksen karjaisin: -Maahan - ja juoksuun heti kun kranut olivat räjähtäneet. Näin jatkui vetäytymisemme kohden Jäppilää ja Lintulaa. Vasta Jäppilän mäessä saimme vetää henkeä, koska venäläisetkin lopettivat ampumisensa. Jäppilän mäen eräässä mutkassa näimme sitten joukkueen johtajammekin hän istui ison puun takana ja kiroili hiljaa ja kertoi oman sapuskan haku retkensä epäonnesta:

- Ajoin hiljakseen kohden Lintulaa kun yht'äkkiä rupesi kuulumaan kolinoita auton pelleistä ja samalla kuului valtavaa vonkunaa kun vihollishävittäjät koukkasivat autoani kohden, pysäytin auton ja kipaisin lentosuojaan ison ouun taakse ne helvetin koneet tulivat hetkessä takaisin ja rokottivat autoni seulaksi.

Auto oli tiensivulla meidän reppujamme ja muita varusteita oli autor

lavalla, nyt ne olivat kuin silppumyllystä ulos tulleita. Hetken siinä ihmeteltiin tapausta ja varsinkin sita asiaa, miksi viestimiesten piti lähteä Jäppilän ja Joutselän kautta kun jalkaväkikin hyökkäili vielä mäkien ohitse laakso paikoista. Ja samalla meille selvisi sekin asia, miksi olimme joutuneet vihollisen kranusateeseen. Mainilassa oli venäläisillä korkea tähystystorni kun näkivät liikettä Joutselän aukioilla antoivat tulta Mainilan rinteeseen kaivetuista hyökkäysvaunuista.

Lähdimme Jäppilän mäkeä alas ja tulimme Lintulan ja Terijoen tienhaaraan. Tienhaarassa meillä olikin jo vastaanottokomitea, luutnantti P ja vääpeli Lindroos, sekä komppaniassa oleva lotta (nimeä en enää muista). Olivat henkilöautolla. Saimme luutnantilta sapsikaa kun olimme muka lähteneet pakoon mokomaa tapausta. Mehän ei siinä sen paremmin selitelty vaan kehoitimme luutnanttia menemään edellämme me kyllä seuraisimme perässä mikäli ilma olisi tyyntynyt. Luutnantti ajoi autolla Jäppilän mäkeä ylös ja jatkoi kohden Joutselkää, me survoimme jalakaisin hiljakseen perässä. Olimme jälleen saavuttaneet Jäppilän mäen harjanteen kun näimme henkilöauton tulevan kuin tuulispään Joutselästä päin. Auton sisällä olikin nyt kalpeita kasvoja. Lotalta olivat sukanpolvet rikki ja näkyi vähän vertakin tulevan polvivammoista. Herratkin olivat totisia ja luutnantti selitteli asiaa:

- Taitaa olla nyt menemätön paikka, jatketaan kunhan rauhoittuvat. Kyllä mekin siinä olimme vähän niskan päällä, oli tehty munaus, sen todisti pataljoonan komentajakin, koska viestimiehet olivat vetänett kaapeliyhteyden jalkaväen hyökkäävälle joukoille ja siellä viestimiehet pitivät esikuntaa tilanteen tasalla. No sattuihan näitä erehdyksiäkin viestin sotatiellä. Ainoat tappiot mitkä retkestä saimme olivat silppumyllystä tulleet varusteemme.

Viestimiehet taistelussa ja partiomiehinä.

Syyskuun 5. päivänä 1941 olin ensimmäisen joukkueen mukana rakentamassa puhelinlinjaa Lintulasta Jäppilän mäen kautta kohden Mainilaa. Olimme tulossa puolenpäivän aikoihin Jäppilän mäkeä alas Lintulan peltoaukelle. Eversti Pajarin esikunta oli majoittunut Lintulan luostarin rakennuksiin. Kuulimme luostarilta päin kovaa ammusta ja kun katsoin kiikarillani näin ruskeapukuisia venäläisiä sotilaita juoksevan luostarin alueella aja ampuvan kovasti. Nyt viestipojat innostuivat kovasti ja alkoivat juosta kohti luostaria aseet tanassa, varsinkin sotmiehet Halme Edvin ja Peltola Matti olivat ensimmäisenä tulittamassa vihollisia, mutta suruviestiäkin tuli hetkessä. Peltola sai konepistoolinluodin läpi sydämensä ja kuoli heti, Halme haavoittui hauraslihakseensa, eräs luutnanttikin kaatui mahdollisesti nimi oli Heinivaho, korpraali Korhonen ampui ainakin

yhden vihollisen. Viholliset pääsivät karkuun.

Tämän tapauksen vuoksi määrättiin viestimiehet partioimaan Lintulan ja lähi maastoa. Jouduin näin partioryhmän johtajaksi. Partioimme useita aikoja, saimme joitakin vankejakin, mutta vastoinkäymisiäkin tuli partioretkillämme. Sotamies Veitso haavoittui partioretkellään vatsaan. Vihollinen oli väijyksissä, Veitson mukana partiokaverina ollut sotilas sai ammuttua toisen väijyjän ja toinen antautui vangiksi. Näin jatkui viestimiestenkin sota ja partiointi, omien viestiyhteyksien rakentamisen lomassa.

Viestimiehet tankin tekijöinä.

Kesällä 1943 sai allekirjoittanut tehtäväkseen pataljoonan komentajalta kapteeni Suomalaiselta rakentaa puisen hyökkäysvaunun venäläisen T 28 6x9 valokuvan perusteella. No, mitäpä siinä, ajattelin ja sain kaverikseni korpraali Mannisen, jolla oli hyvä kirvesmiehen taito. Puutavaraa saimme vänrikki Tuure Lehtoselta, joka oli pioneerien upseereita. Pitkäjärvellä, jossa viestipataljoona majaili parakeissa me niiden edessä Mannisen kanssa mittasimme ja sahasimme lautoja ja lankkuja, tykin teimme suorasta kuusenrungosta, vaunu olkin uljaan näköinen. Puutavaraa upposi monta hevostenkuormaa. Kun vaunu oli valmis otti siitä ja tekijöistä valokuvan alikersantti KORpula. Vaunu tehtiin muka harjoitusta varten. Eräs vänrikki opetti miten hyökkäysvaunua voi lähestyä ja tuhota sen kasapanoksella. Vaunu vedettiin sitten sellaiseen mäentöyryyn, josta se mukamas oli juuri nousemassa mäen harjalle. No, siinä mäen harjanteella olimme me viestimiehet käyttämässä, jokaisella parinsadan gramman rotuulipaukku käsissään. Vänrikki selosti tilannetta oikein opitun mukaisesti, miten tulle kasapanos heittää vaunua kohden. Me siinä jännäsimme kovasti kun eräs meistä sai käskyn heittää panoksensa kohden vaunua, mies viskasi. Lähtihän se paukku ja helvetinmoinen mäjäys kertoi paukun menneen vähän harhaan, jolloin vänrikki karjui miehelle:

- Saatana olisitte jo kuollut, eivät vaunumiehet odota uutta paukua kovin kauaa. Heitätte uudestaan ja tarkemmin, koitatte vaunun sivulle ettei harjoitusvaunu ihna riku.

Mies sinkosi kiukkuisena kasapanoksensa kohden vaunua ja nyt se onnistuikin, panos putosi puisen vaunun katolle ja oli siinä ilmassa lautta ja naulaa kerrakseen kun kahden viikon työt lensivät yhdellä hetkellä pitkin mäkeä, hyvä ettei sentään ketään pahemmin kolhiintunut tässä panssaritorjunnassa. Siihen hetkeen loppuivat viestin miestenkin panssaritorjunnat. Mutta hauskuutta riitti viikkotolkulla ja toiset kyselivät: - Menettekö jälleen torjuntakursseille? -

Lankilanmäki - Karjalaisenkylä.

Heinäkuun 3. päivänä olimme jälleen hyökkäysjoukkojen mukana viestiyhteyksien pidossa. Kyllähän ryhmäni pojat jo purnailivatkin. Korpraali Havimäki, Yki Savolainen, Leksa Salo ja Otto Mikkola, muita en nyt saa muistiini, mutta hyviä poikia olivat jokainen. Jaa olipas Laineikin mukana, Amurin poika. Olihan asiakin vähän sellainen ettemme joutaneet huilimaan, joten purnaushkin oli kyllä paikallaan. Selitin pojille:

- Kun sodassa ei nyt tunneta työaikalakeja eikä ylityöpalkkojakaan niin koitetaan kestää.

Ja 3 päivä heinäkuuta alkoi jälleen kovat taistelut. Pajari oli itse mukana johtamassa hyökkäystä. Kevytosasto ja JR 27 rynnivät kohden Karjalaisenkylää. Olin ryhmäni mukana ja vedimme kaapeleita tien sivulle. Lähellä Karjalaisenkylää näin eversti Pajarin ison kiven kupeella kiikari silmillään katselevan taistelujen kulkua, eversti Haanterä seurasi hänen sivullaan. Kuljin siinä kumarissani poikien edellä kun eversti Pajarin kohdalla tulikin sitten seis kun hän karjaisi minulle:

- Minkäs te kersantti aiotte mennä ?

Minä asennossassa seisten tein ilmoituksen: - Herra eversti, olen saanut ratsumestari Puolakalta käskyn seurata hyökkäviä joukkoja viestiyhteyden kanssa.

- Käykää tuonne tienlaitaan odottamaan, minä näen itse nyt tilanteen ilman puhelintakin.

Se oli käsky ja me kävimme tien sivulle huilimaan. Olimme juuri päässeet tulisuojaan kun puskiasta tuli kädet ylhäällä kolme venäläistä sotilasta. He olivat jääneet puskiin piiloon ja olivatkin ylen iloisia poikia kun sota heidän kohdaltaan oli nyt ohitse. Palasimme Kuismaan, koska eversti itse piti yhteyttä kiikariensa kanssa joukkoihin. Iltapäivällä sitten sain käskyn jatkaa päivällä keskeytynyttä työtämme. Mutta, koska emme tarvinneet koko ryhmääni tehtävässä lähti korpraali Havimäki muutaman miehen kanssa kohti Karjalaisenkylää. Noin tunnin kuluttua heidän lähdöstään tuli murheen viestiä minulle Kuismaan. Korpraali Eero Havimäki oli astunut venäläisten polkumiinaan, toinen jalka nilkasta tohjona. Korpraali Havimäen sota oli nyt sodittu. Kävimme ratsumestari Puolakan kanssa häntä katsomassa Rautjärvellä toimivassa sairaalassa. Havimäki oli vielä leikkauksen jälkeen lääkehumalassa ja mieleeni on jäänyt hänen ikimuistettavat sanansa, jotka hän sanoi ratsumestariille kun katseli jalkojaan. - Ei tarvitse talvisinkaan kuin yksi suksi kun käy hiihtämään. - Hänen sanansa kuvasivat hyvin sodan ironiaa, mutta sota jatkui ja me viestimiehetkin saimme monasti kokea tuon ironian jälkeenkin päin.

Tapahtui Tyrisevällä 1942.

Eräänä aamuna tuli keskukselta VP 22:n majapaikkaan soitto, että yhteys Viipuriin on poikki. Vian laadusta ei ollut selvyyttä, mutta yhteyden kuntoonsaattaminen annettiin erään paikalla olleen joukkueenjohtajan ja hänen kokoonhaalimiensa miesten tehtäväksi. Asialle lähti em. joukkueenjohtaja, Erkki Alho, kertoja sekä autonkuljettaja. Nimet suurimmaksi osaksi kadonneet muistista.

Ensimmäinen tehtävä oli hankkia D:n huoltopäälliköltä sjomääräys, koska epäiltiin, että vika saattaa olla kauempanakin kuin mihin viestipataljoonan normaalit kulkuluvat riittivät. Kun ajolupa oli saatu Raivolasta lähdettiin körötteleeseen Viipuria kohti. Köröttää on oikea sana, sillä matkaa tehtiin puukaasuvehkeellä, eikä vauhti pahemmin päätä huimannut. Linjan korjaus tuntui vaativan aina Viipuriin asti menoa ja vikaa sen paremmin löytämättä vikapartio päätyikin Viipurin kaupunkiin, josta laulussakin mainitaan, että "sellainen on Viipuri" jne. Koska halusimme varmistaa pitääkö laulun sanat paikkaansa, lähdimme katsomaan missä tilassa Viipuri oikein on. Autonkuljettaja tosin lähti hakemaan pilkkeitä masiinaansa, mutta me läksimme tallustelemaan Viipurin katuja joukkueenjohtajan perässä. Kertoja hännillä, koska oli sotilasarvossa alimpana.

Eräessä kadunkulmassa meidät tavoitti suuri musta auto, "persoonabiili" kuten myöhemmin tutuksi tullut Tammisen Jaakko olisi selasta kutsunut. Autosta huudettiin minulle "pioneeri" ja kun en heti uskonut kutsun minua tarkoittavan, jatkoin rauhassa matkaa. Seuraava kutsu tuli jo niin terävästi, että ymmärsin sen minua tarkoittavan ja taisinpa ottaa muutaman juoksuaskeleenkin auton luokse kiiruhtaessani. Autossa oli hieman vanhempi tuimailmeinen majuri, joka alkajaisiksi komensi pistämään puseron kaulusnapin kiinni, eikä siinä auttanut ilmoitukseni, että kaulus on auki ihottuman vuoksi ja lääkärin määräyksestä. Sain kuulla, että Viipuri on varuskunta kaupunki, eikä täällä kaduilla imetetä. Sen jälkeen seurasi kysymykset millä asioilla liikuin ja minkälaisilla papereilla. Tarjosin 3000:n alueella voimassa olevaa vikapartiokorttia, mutta siitä todettiin heti, ettei se oikeuta tulemaan näin pitkälle. Sanoin hyvin tietäväni, että D:n raja loppuu Mustanmäen tienoilla, mutta kun meillä viestimiehillä on sellainen toimintaohje, että vikaa linjalta haetaan niin pitkälle, että vika löytyy tai että vastaan tulee toinen vikapartio. Niinpä meidänkin oli ollut mentävä aina Puumalaan saakka, jossa totesimme vian tulleen korjatuksi. Kun sitten autosta oli pilkkeet vähissä ei auttanut muu kuin tulla hakemaan pilkkeitä Viipurista, joka tietojemme mukaan oli lähin täydennyspaikka. Pitkään ja vakuuttavaan selontekooni ei majuri huomauttanut mitään vaan ajoi kiinni joukkueenjohtajaan, joka annettomuudekseen oli tullut katsomaan miksi olin jäänyt suustani kiinni niin pitkäksi aikaa.

Joukkueenjohtajan kohdalla upseerikortti katsottiin ja mies haukuttiin kun kulkee kaupungissa alaston mies vieressään sekä lopuksi todettiin luvattiin, että "perästä kuuluu" ja niin musta auto vihaisine matkustajineen poistui näkyvistämme. Joukkueenjohtaja tuntui oudon rauhalliselta ja arveli tyynesti: kuuluu mitä kuuluu niin paperikoriin menee. Selvisimmekin siitä sitten ilman enempiä kommelluksia paluumatkalle ja perille Tyrisevälle. Mitään vikaa emme matkallamme korjanneet, mutta hukkareissu ei matka ollut, koska Viipurista toimme kaljaa. Jälkeenpäin olenkin arvellut, että kaljanhaku olikin pääasia ja linjavika sekä sen korjaaminen oli komppanian päällikön sukkelatempu.

Toisestakin "vikapartio" matkasta saattaisin kertoa. Meillä siellä Tyrisevällä oli kaksi hieman viinaksiin menevää miestä: Nyman ja Hulda nimeltään. Selvyden vuoksi sanottakoon, etteivät he olleet ainoat, joilla oli sellaisia taipumuksia. Hulda oli muuten taitava jalkapalloilija, ollut mukana maajoukkueessakin. Kerran maaottelussa Tanskassa hän jollain kummallisella tavalla sai nimen Hulda ja niin hän sitten meidän keskuudessammekin oli "Hulda" vaan.

Kerran pojat valtasi voittamaton halu päästä Helsinkiin ja niin he astuivat junaan Raivolassa ja menivät konduktöörin vaunussa Helsinkiin saakka. Mukana heillä oli pylväskengät ja puhelin ja koko matkan tarkkailtiin silmä kovana radanvarren puhelinlinjoja ja tehtiin asiantuntevia huomautuksia linjojen kunnosta. Helsingissä pojilta meni sormi suuhun kun mukana ollut kalusto ei oikein sopinut Rautatientorin rautapylväisiin. Eipä siteen ryhdyttykään linjatöihin vaan käytiin vähän shoppaamassa ja painuttiin paluumatkalle. Kaikki meni hienosti Viipuriin asti, mutta täällä oli Hulda jo niin lennokkaalla tuulella, että joutui pidätetyksi. No vuorokaudessahan se meni ohitse ja kaverukset pääsivät palaamaan Tyrisevälle sekä saamaan kohtuullisen putka-annoksen. Kun varsinaista putkaa ei ollut käytettävissä, pojat olivat päivät palveluksessa ja yöt jossain yksinäisessä kopissa.

Näin muistelee

Juho Heino

Tykkimiehestä - viestimieheksi

Joutumistani VP 24:n riveihin saan ilmeisestikin kiittää tai kirotta, miten sen nyt ottaa syystä, että suojeluskunnan Epilän osastosta muodostettiin aikoinaan 81. Sk ptrin viestiosasto, jossa johtotanko, tapsit ja kelat tulivat tutuiksi. Kuitenkin olin saanut peruskoulutukseni perustyksinsuuntaajaksi, joskin KTR 1 lääkärin mielestä olin

aliravittu ja vaikeasti sydänvikainen, joten hän näki paljon vaivaa saadakseen minut B-mieheksi ja saikin lopulta. Minusta tuli patterin kirjuri, joka aliravittuna ja vaikeasti sydänvikaisena tappeli talvella 1939 Tampereen VPK:n juhlasalissa SNL:n alokasmestaruuden nyrkkeilyssä, höyhensarjassa alle 57,2 kg. No, se oli lääkärin häpeä ja virhearvio, mutta aselajiylypeys = tykkimies säilyi ja on säilynyt edelleenkin mielessäni, joten sekavin tuntein astelin 18.6.41 Tampereen ammattikoululle VP 24:n riveihin.

Noihin aikoihin vietin talvet Kajaanin Seminaarissa, jonka suojetuskomppaniassa olin saanut jv- ja sissikoulutusta, joten olin eräänlainen sekatyömies sotilaskoulutukseltani, kun sitten astuin Matti Aron komppaniaan napsuttelemaan kantapäitä.

Kesäkuun alussa olin häneen tutustunut Lielahden Kerholassa, jossa hän toimi kertausharjoitusten yhtenä innokkaana kouluttajana ja mielellään laulatti marssia: "Kankahalla kasvoi kaunis Kaarina" Eipä silloin tainnut Aro aavistaa, että hän sai silloin itselleen lempinimen Kaarina, joka kesällä 1942 aiheutti pienen kömmähdyksen syystä, että pataljoonan yksi lotta oli myös nimeltään Kaarina. Olimme silloin Joutselän kylässä ja minä toimin päivystävänä au:na kun komppaniaan tuli puhelu, jonka mukaan kersantti Jorma Lönnqvistille oli siviilipaketti Kaarinalla. Hälyytin Jorman ja sanoin, että hae pakettisi Kaarinalta. Kers. Lönnqvist saapasteli kapt. Aron puheille kysyen pakettia. Kun Aro kysyi, että missä sen pake- tin pitäisi olla, niin Lönnqvist totuuden mukaan ilmoitti, että korprp Sallinen käski sen hakea Kaarinalta. Asiat selvenivät ja pake- tin kohtalo ja osoite löytyi, mutta kapt. Aro katseli syrjäka- rein ainakin minua. Olin onneksi silloin jo Suvannon komppaniassa ja meillä oli hauskaa.

"Laulusta me voimaa saamme" ja parhaassa tapauksessa lomaa.

Pataljoonamme kuljetusvaihe oli päättynyt ja löysimme itsemme Rautjärveltä. Siellähän ne teltat olivat pystyssä kirkasvetisen järven rantamalla tosin ilmasuojassa, koska naapurin lentäjiä täytyi varoa. Oli tuota sotilaan arkea ja siksi Kaarina keksi, että perustetaan komppanialle oma kuoro ja perustettiin myös. Kapt. Aro arveli, että tuo seminaaripoika siviilissä on varmasti laulaja ja kuoronjohtaja. Minusta tehtiin kuoronjohtaja kantapäiden napsahdellessa. Tuohon aikaan ajateltiin yleisesti, että kaikki opettajat olivat ilmanmuuta kuoronjohtajia, mutta totuus oli se, että n. 10 % hallitsi tuon taidon. Minä olin siinä enemmistössä, joka harrasti mieluummin urheilua ja siksi manailin, miksi en ajoissa ottanut siirtoa Kainuun sotilaspiiriin, jossa nyt olisin Kajaanin Kipinän pojista muodostetu- tussa porukassa eikä tarvisisi tuskailla laulun parissa. - Totean kuitenkin, että kuoro kasvoi ja kehittyi. Toteen käsi myös vanha roomalainen sanonta suomeksi: "Muita opettamalla opimme" Kuoro oppi

ja lauloi: "Muistatko sä meren laajan" tai sitten oikein tunteellisesti: "Maan ja taivahan, kaiken unhoitan j.n.e. Opittiinhan sitä paljon muutakin ja miksei olisi opittu, kun kerran olimme Karjalan laulumaille. Tuli sitten se suuri ilta sanoisinko VIIHDEILTA, jonne oli kutsuttu läheisen kenttäsairaalan lotat, lääkärit ja sairaanhoitajat puhumattakaan pataljoonan upseereista ja viestikeskusten sirkuttajista. - Tuskin täytyy sanoa, että me lauloimme itsemme läsnäolevien sydämiin, mutta siitä huolimatta vieraat miehet lähtivät - saatolle. Sitten alkoivat korohorot paukkua ja ennenpitkään olimme Rautakorvessa tuolla Polviselän ja Lintulan välimaastossa.

Yöt viilenivät ja ilman suhteellinen kosteus kasvoi kilvan rykimisen kanssa, jota varsinkin öisin kuului teltoista. Minäkin yskin ja lähdin eräänä päivänä käymään kenttäsairaalassa, josta piti löytyä lääkettä yskään ja löytyi, vieläpä varsin yllättäen. Astuin vuorollani tarkastavan lääkintäkapteenin eteen, jolloin hän kysyi: "Oletteko se korpraali, joka Rautjärvellä lauloi ja laulatti meitä?" Siitäpä kehkeytyi mukava juttutuokio, joka päättyi toteamukseen, että Kuusan hovissa laulajapojalta yskä lähtee, kun pääsee kahden lakanen väliin.

Niin alkoi tieni Kuusan hovin kenttäsairaalaan, jossa tautia ryhdyttiin parantamaan. Niin kului viikko ja olisi kulunut toinenkin, mutta sitten tuli tieto, että sairaala siirretään muualle ja ne joissa ei enää ole kuumetta pääsevät toipumislomalle. Silloin lopui viimeisetkin "vilttikuumet" niiltäkin, joilla sitä oli ollut. Olin yksi onnellinen, joka sai lomat ja litterat Tampereella. Siinä tullessa sitten totesin, että kuoronjohtajana kannatti sitenkin olla ja yhdyin hyräillen vanhan mieskuoron sanoihin: "Korkealta kullan kukkulalta, naimaan lähden kyllä vaan."

Pikkupalloja

Olavi Saarnijoki

Kuten tapana oli (niinkuin nytkin on) sodan aikana luettiin radiossa mietelause joka päivä klo 12. Tästäpä JP 27:n joku älypää keksi sen rykmentin aforismin: Aseveli Pispa on lausunut: Nälkä on torjuttava kaukaa.

(ltn Kalervo Pispa oli sotilaallisten tehtävien ohelle rykmentin metsästysupseeri)

Syys-lokakuussa 1944 jouduin Rovaniemen viestikeskuksen päälliköksi. Mukanani pari ryhmää miehiä ja pakettiauto, joka meidät sinne vietyään heti porhalsi takaisin Kemiin. Saapumisiltana pimeän aikana koko kylä oli pimeäkin pimeämpi. Ainoa valo oli rannalla palavar kivihiilikasat, jotka loivat sinertävää valohehkua. Koko kylä näytti

olevan räjäytetty taivaan tuuliin. Mutta kuinka ollakaan, jonkinlaisen torintapaisen keskeltä löysimme melkein ehjän talon ja siinä oli ruumisarkkuliike. Hyvä enne ! Kun nukkumatiloja ei ollut lii-
emmälti, olivat ruumisarkut "vuoteinamme". Aamulla olimme ratki ihastuneita. Miten siistit valkeat petit ! Eikä ainuttakaan ludetta. Eikö ollutkin hyvä enne ?

Ja hyvä "enne" oli sekin kun Pohjanhovin olutsammio oli jäänyt ehjäksi. Pienin mitta millä mitattiin oli kypärä. Moniaita kertoja saimme "palkkamme" oluena, kun järjestelimme yhteyksiä niitä janoaville. Yhteinen jano, paras jano.

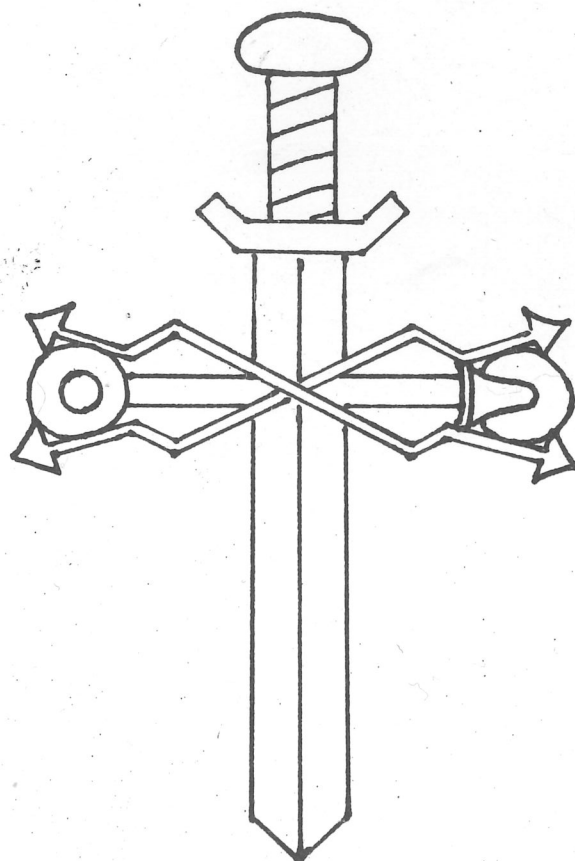
Lintu nimeltä Tiltaltti (*Phylloscopus collybita*) Tyrisevällä.

Sinä kesäisenä iltana, tyynenä, leppoisana, aivan makeana rupesi kuulumaan tiltaltin ääni.

Mentiin tutkimaan. Aivan oikein. Aseveli siellä naputteli kuparilankaa n. 30 cm paloihin kotituliaisiksi. Nippu sidottiin lomavaunun ulkopuolelle akseleihin, josta aarre sitten perillä lähti parempaan talteen.

Moraali:

Aina kun keksi jotain älykäästä, niin eikös siihen sotkeudu joku "pikku nilkki".

JUTUT II

**YK3, YP24,
YM**

1939-44